

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2000-2001

19 april 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid ten aanzien van leerlingen met leer- en gedragsproblemen

Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut, aantal en de functieomschrijving van de ICT-coördinatoren in de Vlaamse onderwijsinstellingen

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over maatregelen in het onderwijs om de opleidingen verpleegkunde aantrekkelijker te maken

Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het voorstel van minister Flahaut om leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs stage te laten lopen bij het Belgische leger

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het voorstel van minister Flahaut om leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs stage te laten lopen bij het Belgische leger

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de integratie van autistische kinderen in het reguliere onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de hervormingen van het buitengewoon onderwijs en meer bepaald de herziening van de GON-reglementering

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het vrij kiezen van de halve dag waarop geen les wordt gegeven

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de nieuwe reglementering voor de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 19 april 2001

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer André Van Nieuwkerke

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.20 uur.*

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid ten aanzien van leerlingen met leer- en gedragsproblemen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Dillen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het beleid ten aanzien van leerlingen met leer- en gedragsproblemen.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, in het begin van de maand maart zijn de voorlopige resultaten van een onderzoek naar het verband tussen leerproblemen en probleemgedrag in de klas bekendgemaakt. Dat onderzoek werd uitgevoerd door de universiteit van Leuven onder leiding van professor Ghesquière. Het tijdschrift 'Klasse voor Ouders' heeft de voorlopige resultaten gepubliceerd.

Gedurende een aantal maanden hebben wetenschappers van de KU Leuven het gedrag en de problemen van ongeveer 400 kinderen tussen vijf en zeven jaar gevolgd. Het onderzoek is nog niet volledig afgerond, maar de voorlopige resultaten zijn in ieder geval ernstig. Ik geef enkele voorbeelden. Een op vier kinderen staat achter met rekenen, lezen en/of spellen. 19 percent heeft één of meer kleinere problemen met deze vakken. Bij 7,6 percent zijn de problemen ernstig, en dringt zich een systematische aanpak op. Daarenboven zijn kinderen met leerproblemen minder aandachtig, vlugger kwaad en vaak zeer teruggetrokken. Ze gaan de clown uithangen, verliezen hun zelfver-

trouwen, worden opstandig, enzovoort. Een anders spijtige vaststelling is dat de ouders thuis zelden iets merken van de problemen van hun kind.

Zoals gezegd, zijn dit enkele voorlopige maar zeer duidelijke vaststellingen. De definitieve resultaten worden in september verwacht. De huidige resultaten zijn echter duidelijk genoeg om ze nu reeds voldoende ernstig te nemen om tegen het begin van het nieuwe schooljaar een aantal maatregelen uit te werken. Deze onderzoeken en resultaten zijn ook niet nieuw. Reeds jarenlang kennen we deze problematiek. Denken we maar aan de gegevens die aan de basis liggen van de resolutie betreffende de erkenning, de integratie en begeleiding van leerlingen met leerstoornissen die we in maart 1999 in het Vlaams Parlement hebben besproken en unaniem hebben goedgekeurd.

Het thema blijft helaas bijzonder actueel. Gisteren nog verschenen in De Morgen de resultaten van een nieuw onderzoek, uitgevoerd door het Hoger Instituut van de Arbeid onder leiding van doctor in de economie, de heer Nicaise. Het is uiteraard bijzonder toevallig, maar juist vandaag heeft over dit thema een speciale studiedag plaats. De resultaten van deze nieuwe studie bevestigen de voorlopige studie van de KU Leuven.

Ze vestigen helaas op een bijzonder schrijnende wijze de aandacht op een bijkomend probleem dat niet zo grondig werd onderzocht en zeker niet werd geaccentueerd door de KU Leuven, met name dat armoede tot op vandaag een schrijnend effect heeft in het onderwijs. Het zijn nieuwe verpletterende cijfers over de sociale ongelijkheid die aantonen dat de democratisering van het onderwijs weer prioritair op de agenda moet komen. Na de bekendmaking van de dramatische cijfers gisteren vroegen ook de onderzoekers dat het departement Onderwijs dringend ingrijpt. Er moet meer worden geïnvesteerd in kinderen die in de risicogroepen zitten.

Dillen

U kent ongetwijfeld de cijfers. Daarenboven beschikt u over eigen cijfers van de administratie Planning en Statistiek die reeds jaren op officiële wijze worden bijgehouden. Ook die zijn duidelijk. Er is een gemiddelde over alle leerjaren van 30 percent leerlingen met een leerachterstand. In het eerste leerjaar is dit gemiddeld 20 percent, in het zesde leerjaar schommelt dit gemiddelde reeds helaas rond de 40 percent. Resultaten van een onderzoek en duidelijke vaststellingen zijn één zaak, het trekken van de juiste besluiten en het nemen van aangepaste maatregelen een andere.

De wetenschappers van de verschillende onderzoeken hebben genadeloos een aantal reële pijnpunten van ons onderwijs blootgelegd. Over een zaak is iedereen het eens : kinderen met problemen op vlak van rekenen, lezen en spellen, moeten snel worden geholpen. Uit alle onderzoeken blijkt dat de leerachterstand in de verdere schoolcarrière steeds erger wordt. Negatieve ervaringen vanaf het eerste leerjaar kunnen de rest van de schoolloopbaan aanzienlijk beïnvloeden.

De vraag stelt zich op welke wijze deze problematiek moet worden aangepakt. Hierover is er blijkbaar geen voldoende duidelijkheid, noch eensgezindheid. Er zijn verschillende mogelijkheden. Een eerste mogelijkheid ligt in de opleiding van leerkrachten. Vermits alle leerkrachten met leerstoornissen worden geconfronteerd, is het noodzakelijk dat ze tijdens hun basisopleiding daarover voldoende theoretische en praktische kennis verwerven. Over deze problematiek is reeds uitvoerig gediscussieerd in dit Vlaams Parlement naar aanleiding van de resolutie van maart 1999. De vraag rijst welke uitvoeringsbesluiten intussen genomen zijn.

Een tweede mogelijkheid ligt in deskundige hulp van buiten de school. De wijze waarop deze externe deskundige hulp dient te worden georganiseerd, is niet duidelijk. Volgens Klasse voor Ouders ligt hier een belangrijke opdracht en taak voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding. Volgens hen moet de knowhow volstaan om kinderen met leerproblemen te helpen. Wetenschappers pleiten echter meer voor de deskundige hulp van kinderpsychologen en pedagogen. Ze motiveren deze keuze omdat volgens hen leerkrachten spijtig genoeg niet voldoende zijn opgeleid om kinderen met leerproblemen te helpen.

In ieder geval kunnen we vaststellen dat veel hulpverleners al geruime tijd begrepen hebben dat hier brood mee te verdienen valt. Revalidatiecentra

hebben wachtlijsten en logopedisten, ergotherapeuten en kinesisten hebben handenvol werk voor het bijwerken van lees-, reken en schrijfproblemen. Uiteraard hangt hier een behoorlijk prijskaartje aan. Ook sommige leerkrachten proberen een centje bij te verdienen door in hun vrije tijd bijles te geven aan kinderen met leerproblemen. Hierbij wil ik de bijzonder fundamentele vraag stellen over waar de gelijke kansen van alle leerlingen zijn. Alleen voor ouders die het zich financieel kunnen veroorloven en dit kunnen en willen betalen, is dit een oplossing. Helaas zijn er te veel ouders die zich dit financieel niet kunnen veroorloven. Andere ouders zien het nut ervan niet in, en zeggen dat dit de taak van de school zelf is. Hierdoor dreigt een nieuwe ongelijkheid te ontstaan tussen leerlingen. Dat moeten we kost wat kost vermijden.

Een derde mogelijkheid ligt in een combinatie van gewone lessen en de inzet van een taakleraar die bijstuurt waar kinderen niet meer kunnen volgen. Dit betekent meer aandacht voor de taakleraar, een betere ondersteuning en een actualisering van de invulling van de functie. Hier wringt het schoentje blijkbaar. Want tegelijkertijd met het bekendmaken van de voorlopige cijfers van het KU Leuven-onderzoek trok de onderwijswereld zelf aan de alarmbel. Directeurs, leraars en taakleraar, hogescholen die een lerarenopleiding aanbieden, de vrije CLB-koepel en een aantal ouderverenigingen uit alle netten en onderwijsniveaus vragen zich af of de functie van taakleraar zal verdwijnen. Dit is het gevolg van uw ontwerp van beleidsvisietekst 'Gelijke kansenbeleid' die op het internet te lezen stond, en waarover iedereen mee mag discussieren.

Uit deze ontwerptekst blijkt dat u de tendensen van de laatste jaren binnen het onderwijs – die trouwens geïnspireerd zijn door Europese tendensen – wil verderzetten. Enerzijds pleit u voor een voorrangsbepaalde voor scholen met veel sociaal kansarme kinderen, en dat zijn meestal scholen met veel allochtone kinderen. Anderzijds pleit u voor het inclusief onderwijs, waarbij men kinderen zo lang mogelijk in het gewone basisonderwijs houdt in plaats van ze te laten doorstromen naar het bijzonder onderwijs. Binnen het bestek van deze interpellatie is het uiteraard niet de bedoeling dieper in te gaan op deze visietekst. Maar volgens vele deskundigen uit de onderwijswereld heeft dit wel tot rechtstreeks gevolg dat er in de toekomst niet meer voldoende middelen worden vrijgemaakt voor de taakleraar. Automatisch dreigt die te verdwijnen, met de onmiddellijke consequentie dat kinderen met leerproblemen uit de boot dreigen te vallen.

Dillen

In een poging om een geïntegreerde, eenvoudige en doorzichtige ondersteuning uit te bouwen, wil de minister scholen ondersteunen die veel kinderen met kansarmoede en leerachterstand opvangen. Maar de andere scholen dreigen uit de boot te vallen, hoewel ook daar leerlingen met leerachterstand kampen. In elke school, zo blijkt uit de cijfers, zijn er immers minstens 10 percent kinderen vragende partij voor extra hulp.

Er is een tendens merkbaar om de ondersteuning voor de vele kinderen met specifieke leer- en gedragsproblemen die nu in het basisonderwijs zitten, af te bouwen. Dat is bijzonder betreurenswaardig. Sinds 1974 wordt in het Vlaams onderwijs bijzondere aandacht besteed aan deze – helaas te grote – groep kinderen. Er ontstond toen een eerste zorgcircuit, via de speciaal opgeleide taakleerkrachten. De resultaten zijn zeer positief. Belangrijk was dat de klasleraar ondersteuning kreeg voor kinderen met specifieke leerproblemen. Zij krijgen afzonderlijke bijscholing, die in de meeste gevallen bijzonder doeltreffend is en tot zeer positieve resultaten leidt. Vandaag blijkt echter dat de minister deze functie overbodig vindt. De taakleraar dreigt dus te verdwijnen, op een ogenblik dat uit onderzoek blijkt dat hij of zij onmisbaar is om het probleem van leerachterstand bij kinderen weg te werken. Zonder in overdrijvingen te vervallen, mag men toch stellen dat de omvang van dit probleem zorgen baart.

De klasleraar heeft handen tekort om kinderen met leer- en gedragsproblemen deskundig en individueel te begeleiden. We kennen allemaal de vele overvolle klassen. Hoe goed de bedoelingen van de klasleraar en hoe grondig zijn of haar inzet, aanpak en werklust ook zijn, zijn of haar mogelijkheden zijn beperkt.

Ik ga niet zo ver als de hoofdredacteur van De Morgen. In een bijzonder kritisch commentaar van gisteren schreef hij : 'De conclusie is even simpel als schrijnend : dertig jaar pogingen om het onderwijs te democratiseren hebben jammerlijk gefaald. Van het mooie idee dat onderwijs het ultieme middel tot sociale promotie was, de manier om te ontsnappen aan de kansarmoede door op basis van eigen verdiensten en mogelijkheden hogerop te komen, is in de praktijk niets terechtgekomen. Zelfs bij de allereerste instap in het onderwijs bestaat een structurele achterstand die nergens wordt geremedieerd, maar integendeel alleen vergroot. Ons onderwijssysteem is niet het nivelleringsinstrument dat eenieder gelijke kansen biedt, neen, ons

onderwijs is veeleer een mechanisme dat het systeem van ongelijke kansen verscherpt en bestendigt.' Dat zijn niet mijn woorden, maar die van een voor velen onverdachte bron, de hoofdredacteur van De Morgen. Hij voegt aan zijn commentaar nog fijntjes toe dat 'deze discussie onnoemelijk veel belangrijker is en maatschappelijk relevanter dan de vragen om 3 percent opslag en de al dan niet directe verkiezing van schoolbesturen, waarvan de huidige Vlaamse regering de kern van het onderwijsdebat lijkt te hebben gemaakt.'

De minister verspreidt haar visietekst via het internet. Ze geeft iedereen de kans om opmerkingen, commentaar en kritiek te formuleren. Zo geeft ze blijk van haar bereidheid te luisteren en de onderwijswereld niet voor voldongen feiten te zetten. De onderwijswereld laat bijzonder luid de oproep voor het behoud en de uitbreiding van de taakleraar weerklinken. Ik hoop dat de minister hiernaar oren heeft. Graag wil ik haar dan ook volgende vragen stellen. Ik hoop dat ze rekening zal houden met kritieken op haar voorstellen. Deze vragen vloeien voort uit een analyse van de studie van de KU Leuven, de studie van het HIVA bevestigt de relevantie ervan.

Ten eerste : de cijfers zijn tezelfdertijd duidelijk en zorgwekkend. Welke maatregelen heeft de minister genomen om bij hoogdringendheid deze problematiek aan te pakken ? Welke ondersteuningsstructuren worden er uitgebouwd ? Hoe verloopt de samenwerking met de Centra voor Leerlingenbegeleiding ?

Ten tweede : de onderzoekers hebben een pleidooi gehouden om in iedere school in voldoende taakleerkrachten te voorzien en om de taakomschrijving van de taakleerkracht te actualiseren. Op welke wijze gebeurt dit ? Heeft de minister bijkomende financiële middelen vrijgemaakt om aan dit dringende probleem tegemoet te komen ? Klopt het dat de minister de functie van taakleraar wil afschaffen, of toch ten minste de opdrachten van taakleraren wil beperken ? Hebt u begrip voor de kritiek van de onderzoekers, en bent u bereid om meer aandacht te besteden aan een actualisering van de opdracht van de taakleraren ?

Ten derde : de onderzoekers stellen voor om de leerstof af te stemmen op leerlingen die het gemiddelde niet halen. Deze discussie heb ik nog niet aan de orde gebracht, maar ze is bijzonder belangrijk. Als men dat voorstel uitvoert, dan zal het leerniveau dalen, en moet men de eindtermen aanpassen. Tezelfdertijd houdt dit voorstel risico's in voor leerlingen zonder problemen, en zij vormen nog

Dillen

steeds de meerderheid. Dat zou leiden tot nieuwe problemen, want zo zullen leerlingen die in het lager onderwijs nog meekunnen, problemen krijgen in het middelbaar onderwijs. Op welke wijze wordt dit probleem opgelost ?

Ten vierde : in maart 1999 heeft het Vlaams Parlement unaniem een resolutie goedgekeurd. Daarin vraagt het parlement bijzondere aandacht voor de opleiding van leerkrachten. Leerkrachten moeten nog beter kunnen omgaan met leerlingen met gedrags- en leerproblemen. In de resolutie zijn een aantal concrete voorstellen opgenomen. Deze voorstellen vormen een concrete opdracht voor de Vlaamse regering. Op welke manier wordt hieraan tegemoetgekomen ? Wordt bij hoogdringendheid actie ondernomen ? Het probleem is acuut. Ik hoop dat de minister hier vlug werk van maakt.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik blijf even stilstaan bij de democratisering van het onderwijs. Men mag daarover veel beweren, maar we hebben ook het recht om kritisch te staan tegenover sommige uitspraken. Mevrouw Dillen citeert de hoofdredacteur van De Morgen, die uitspraken doet over de democratisering van het onderwijs. Zijn uitspraken zijn niet heilig. De democratisering van het onderwijs is een voortdurend proces. Als wij er niet meer zullen zijn, zal dat proces nog altijd aan de gang zijn.

Er zijn dringend maatregelen nodig om het onderwijs verder te democratiseren : daarover zijn alle leden van de commissie het eens, en ze zetten zich daarvoor ook in. Ik haal slechts twee voorbeelden aan, waar hard aan wordt gewerkt en die positieve resultaten opleveren. Onlangs is in de plenaire vergadering onder meer de studietoelage voor het hoger onderwijs besproken. Dit is een positieve realisatie in het kader van de democratisering, in tegenstelling tot wat de hoofdredacteur beweert. Aan het ontwerp van decreet over het gelijke kansenbeleid wordt nog steeds gewerkt. Heel wat nieuwe elementen worden ingevoerd. Ik hoop dat de hoofdredacteur dit zal lezen en erover zal nadenken. Dit zijn ernstige inspanningen in de richting van de democratisering. Het is het resultaat van groepswork. Ik ga prat op het werk van al deze commissieleden. De kinderen van arbeiders die vroeger geen enkele kans kregen, krijgen die vandaag wel degelijk.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil me bij deze opmerking aansluiten. Mevrouw Dillen en de hoofdredacteur van De Morgen worden verzocht deze commissie vaker bij te wonen. Dan zouden ze weten dat de kern van het onderwijsdebat in deze commissie niet de 3 percent is noch de verkiezing van de schoolbesturen. Wij zijn niet verbijsterd over de cijfers die zijn vrijgegeven. Ze zijn evenmin volledig nieuw.

De problemen waarnaar wordt verwezen, worden niet door het onderwijs veroorzaakt. Ik stel vast dat het onderwijs weer eens wordt geculpabiliseerd. Men moet niet verwachten dat het onderwijs alle maatschappelijke problemen oplost. Wij willen meer dan vroeger aan deze problemen werken. Om die reden is het gelijke kansenbeleid van meet af aan een prioriteit geweest. Wij willen uiteraard alles ondernemen om de bestaande ongelijkheden uit de wereld te helpen. Degenen die het debat hier regelmatig volgen, weten dit.

Enkele weken geleden was er in de media veel te doen over de problematiek van kinderen met leerstoornissen in het onderwijs en de functie van de taakleraar. Door de bekendmaking van de studie aan de KU Leuven, gisteren, kwam dit opnieuw in de belangstelling. Een eerste bedenking omtrent de vernoemde percentages van kinderen met problemen, is het uiteenlopen van de cijfers. Die lopen uiteen van één op tien tot één op vier. Hoewel ik geen reden heb om in te gaan tegen de uitkomsten van de cijfermatige tellingen die gepresenteerd worden, moeten toch vraagtekens worden geplaatst bij het kader of bij de uitgangspunten van deze onderzoeken. Ze zijn beleidsmatig niet meer relevant, als ze de aanwezige diversiteit binnen de leerlingenpopulatie negeren en ervan uitgaan dat alle leerlingen op het gebied van schoolprestaties en op andere vlakken met een gelijke uitrusting aan de start komen, tegelijkertijd vertrekken en even snel binnen eenzelfde curriculum vorderen met de verwachting dat ze ook binnen hetzelfde tijdsbestek aankomen.

We kunnen ons bijgevolg de vraag stellen hoe relevant deze percentages zijn tegen de achtergrond van een beleid dat de laatste jaren de aandacht voor de diversiteit tussen leerlingen als uitgangspunt voor de vormgeving van het onderwijsaanbod heeft bepleit.

Omwille van de verschillen, die inherent aanwezig zijn in iedere school- en klasgroep en die zowel van

Vanderpoorten

sociaal-economische als van culturele aard kunnen zijn, en omwille van de verschillen op het vlak van leervermogen, leercondities en bijgevolg ook leerprestaties, is het vanzelfsprekend en te verwachten dat bij afname van een test afgestemd op de gemiddelde leerling, heel wat leerlingen de norm niet zullen halen. Zolang men leerlingen blijft toetsen aan een gemiddelde norm, zullen er steeds leerlingen zijn die boven de norm en anderen die onder de norm presteren. Wil dit zeggen dat al deze leerlingen probleemleerlingen zijn en daarom geremedieerd of bijgespijkerd moeten worden? Moeten dergelijke resultaten niet veeleer beschouwd worden als indicaties voor de aanwezige diversiteit binnen de school- en klassituatie en heeft dit niet tot gevolg dat leerkrachten extra inspanningen moeten leveren om samen met deze leerlingen een optimaal ontwikkelingsproces te realiseren? Als men de natuurlijke diversiteit van de leerlingengroep respecteert en positief benadert, kan men terecht stellen dat er met heel veel leerlingen, waarvan wordt gezegd dat ze zogenaamd achterlopen, eigenlijk niets aan de hand is.

Wil men werkelijk verschillen tussen kinderen respecteren, dan moet men de prestaties van de kinderen vergelijken tegen de achtergrond van hun individuele mogelijkheden en moet men de kinderen hier ook intentioneel op aanspreken en uitdagen. Met deze werkwijze kan elk kind vooruitgang boeken en succeservaringen beleven, ook al zijn deze vergeleken met leeftijdgenoten verschillend van aard. De oplossing ligt niet bij remediëring, maar bij het zoeken van afstemming tussen leerling en onderwijsaanbod. Een belangrijk kenmerk van een goede school is het ontdekken en ontwikkelen van de talenten van ieder kind.

Het kansarmoedebeleid kreeg in het onderwijs via verschillende maatregelen tijdens de jaren negentig een krachtige impuls. Er is heel wat tijd en energie gestopt in het uitdokteren van een welomlijnd en haalbaar beleid voor onze Vlaamse scholen. Er zijn twee grote opties uitgewerkt om dit kansarmoedebeleid gestalte te geven, namelijk het onderwijsvoorrangsbeleid en het zorgverbredingsbeleid. Daarnaast zijn nog wat kleinere initiatieven ontwikkeld zoals dat voor kinderen van trekkende bevolking en woonwagenbewoners of het initiatief voor anderstalige nieuwkomers.

Vele kinderen hebben het inderdaad niet gemakkelijk op school. In ons onderwijssysteem loopt ongeveer 25 percent van de leerlingen een onderwijsachterstand op. Soms wordt reeds vertrokken met

een onderwijsachterstand, bijvoorbeeld bij kinderen die het Nederlands niet als moedertaal hebben. Bij de aanvangfase van het onderwijs missen heel wat kinderen de nodige maturiteit om de belangrijke leerinhouden en de beheersing van de basisvaardigheden van het lager onderwijs aan te kunnen. Leerbedreigde kinderen worden op deze manier weggeselecteerd via het zittenblijven of worden soms ten onrechte verwezen naar het buitengewoon onderwijs. Door in het gewoon onderwijs de nodige organisatorische en inhoudelijke maatregelen te nemen voor een aangepast onderwijs voor alle leerlingen, is het mogelijk deze gang van zaken te doorbreken.

Met het onderwijsbeleid voor migranten of het onderwijsvoorrangsbeleid besliste de overheid in 1991 bijkomende inspanningen te leveren om de onderwijsachterstand van migrantenkinderen weg te werken en de integratie te bevorderen. De klemtoon lag hierbij op de kansarme migrantenkinderen, omdat zij de minste ontwikkelingskansen hebben en de meeste nood aan bijkomende ondersteuning. Het was de bedoeling dat scholen en vestigingsplaatsen met behulp van bijkomende middelen, extra lestijden en onderwijsvoorrang, een onderwijspraktijk zouden uitbouwen die rekening houdt met de taalachtergrond en -achterstand en de culturele verscheidenheid van elke individuele leerling. Door een efficiëntere aanpak kunnen individuele migrantenleerlingen beter worden ondersteund in hun ontwikkeling, zodat hun onderwijsresultaten zichtbaar verbeteren.

Met de projecten zorgverbreding wilde de overheid vanaf 1993 een nieuw elan brengen in de zorg voor leerbedreigde en kansarme leerlingen. Er werd een breder continuüm geboden aan de onderwijszorgen. De projecten hadden tot doel de evolutie van het zittenblijven en de leerachterstand te doorbreken en een vernieuwingsproces op gang te brengen. Vanaf het schooljaar 1993-1994 konden scholen een beroep doen op extra lestijden om een efficiëntere onderwijsaanpak uit te bouwen, die meer rekening houdt met de specifieke achtergronden en de ontwikkelingsbehoeften van de individuele kinderen. Een flexibelere organisatie van het onderwijsleerproces werd ingevoerd door preventie en remediëring van ontwikkeling- en leerbedreiging. Dit gebeurde onder meer op het gebied van het sociaal-emotionele, de sociale vaardigheden en inzichten, de zelfredzaamheid, de taal- en spreekontwikkeling, andere expressieve vaardigheden, de psychomotoriek en de cognitieve inhouden. Dat is de brede voorbereiding en begeleiding van de basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen. Het hoeft geen betoog dat de bedreiging het

Vanderpoorten

grootst is bij sociaal kansarme kinderen. Gisteren heeft men dat nog maar eens benadrukt.

Een aanwijzing voor een blijvend effect van deze initiatieven is dat kinderen zich thuis voelen in de klas en op school, en dat ze gemotiveerd participeren aan de activiteiten en het onderwijsgebeuren. De tijdelijke middelen, namelijk de extra lestijden, moesten resulteren in blijvende veranderingen in het functioneren van de scholen. Daardoor heeft men een grotere expertise ontwikkeld, en heeft men nu soms de indruk dat er meer leerbedreigde kinderen zijn dan vroeger. Dat kan echter het gevolg zijn van een vluggere detectie.

Het huidige beleid heeft als nadeel dat er geen coherente en eenduidige visie is voor alle doelgroepen samen, en dat de beschikbare middelen versnipperd worden ingezet. Daarom is er gewerkt aan een bundeling van de inspanningen, aan een eenduidige visie en aan het samenbrengen van de huidige middelen. Zo is de idee van het nieuwe geïntegreerde gelijke kansenbeleid tot stand gekomen. Men gaat uit van evenwaardige ontplooiings- en onderwijskansen voor alle kinderen, waarbij de diversiteit van de leerlingen centraal staat.

Op 30 november 2000 heb ik in de commissie voor Onderwijs de visietekst over deze materie neergelegd, en er zijn ondertussen twee hoorzittingen over deze visie gehouden. Er is eveneens een debat over geweest. In het nieuwe gelijke kansenbeleid zijn er drie belangrijke aspecten. Die licht ik even toe.

Het eerste aspect is de decretale verankering van het recht van iedere leerling op een inschrijving aan een school naar keuze en de onmiddellijke aanvaardingsplicht van de scholen die daaraan is gekoppeld. Die aanvaardingsplicht houdt in dat scholen niet zomaar kunnen weigeren leerlingen in te schrijven.

Het tweede aspect is de uitbouw van een lokaal gelijke kansenbeleid ter vervanging van het huidige non-discriminatiebeleid, gesteund op het principeel recht op inschrijving van de individuele leerlingen. De werking van de plaatselijke overlegfora van de gemeenten zou worden geoptimaliseerd. Essentieel daarin is de structurele vertegenwoordiging van alle plaatselijke doelgroepen. De keuze en de vorming van de voorzitter is essentieel evenals de ondersteuning en de opvolging van het overleg.

Het derde aspect is een ondersteuningsaanbod van de scholen met de grootste noden. Zonder over te gaan tot een bijkomende organieke omkadering van alle scholen is er een blijvende aandacht en ondersteuning nodig van de scholen met de meest kwetsbare leerlingenpopulaties of van de scholen die het zwaarst worden belast. Hierbij beoogt men de integratie van zoveel mogelijk van de nu bestaande afzonderlijke projecten. De principes van selectiviteit en voorwaardelijkheid blijven behouden. Het zal ook nu niet volstaan dat scholen aantonen dat ze een meer belastende leerlingenpopulatie hebben. Er wordt van hen duidelijk verwacht dat ze extra inspanningen leveren om de gewenste resultaten te bereiken. Deze extra inspanningen worden opgenomen in het schoolwerkplan en moeten controleerbaar zijn voor de inspectie.

Het geïntegreerd gelijke kansenbeleid zal gefaseerd in werking treden en ik hoop dat het zal bijdragen tot een betere schoolloopbaan voor alle leerlingen en tot een betere ondersteuning van de scholen die zich inspannen om de kansengelijkheid werkelijk te realiseren.

De begeleiding van de leerlingen door de CLB's richt zich overeenkomstig de bepalingen van het decreet betreffende de CLB's van 1 december 1998 op de onderwijsloopbaan, het leren en studeren, de preventieve gezondheidszorg en het fysisch en sociaal functioneren. De centra hebben daarbij bijzondere aandacht voor bepaalde opdrachten in bepaalde groepen en voor de leerlingen die door hun sociale achtergrond worden bedreigd in hun ontwikkeling en in hun leerproces. Het is duidelijk dat kinderen en jongeren met leerproblemen en gedragsproblemen behoren tot een groep die extra aandacht verdient. Een van de strategische doelstellingen van het decreet op de CLB's is dat de centra een adequaat begeleidingsaanbod voor leerlingen, ouders en schoolpersoneel moeten hebben. De bedoeling hiervan is het verhogen van de slaagkansen en het beperken en voorkomen van risicogedrag van leerlingen.

De centra verwerven de nodige deskundigheid om minstens signalen bij leerlingen, ouders en hun omgeving te herkennen en te duiden, om de eerste opvang te verzorgen van leerlingen en ouders, om hen preventief en remediërend te begeleiden, om hen adequaat door te verwijzen en om de school te ondersteunen in haar beleid terzake. Verder moeten de centra de scholen ondersteunen bij de ontwikkeling van een visie op zorgverbreding en bijdragen tot zorgverbreding voor alle leerlingen. Het feit dat de centra een aantal groepen prioritair moeten begeleiden, focust de werkzaamheden van

Vanderpoorten

de centra op kinderen met leer- en gedragsproblemen. Ik zal enkele voorbeelden geven.

De centra richten zich voor het buitengewoon onderwijs op de ontwikkeling van handelingsplannen, de begeleiding van ontwikkelingsmoeilijkheden en de vermindering van risicogedrag. De centra staan ook in voor de begeleiding van leerlingen van het geïntegreerd onderwijs. Ze spelen bovendien een belangrijke rol bij de adequate en kwaliteitsvolle verwijzing van de leerlingen van het gewoon onderwijs naar het buitengewoon onderwijs en omgekeerd. De centra ondersteunen de scholen in de samenwerking tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Ze houden zich ook bezig met het werken aan leer- en ontwikkelingsmoeilijkheden in het kleuteronderwijs en bij de aanvang van de lagere school.

Ook bij de keuzeprocessen ter voorbereiding van de overgang van de eerste naar de tweede graad van het secundair onderwijs zorgen de centra voor de nodige begeleiding. Hetzelfde geldt bij de overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs. In het technisch onderwijs, het beroeps- en het kunstonderwijs, het buitengewoon secundair en het deeltijds secundair beroepsonderwijs en bij de erkende vormingen richten de centra zich in het bijzonder op veiligheid en hygiëne en op de impact van de praktijkvakken op de gezondheid. Voor het eerste leerjaar B, het beroepsvoorbereidend leerjaar, het beroepsonderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de erkende vormingen en de anderstalige nieuwkomers is het bovendien de bedoeling dat de centra zich richten op de optimalisering van de doorstroming, de vermindering van het risicogedrag en op het zinvol laten beleven van het schoolgebeuren door de leerlingen.

Deze structurele samenwerking tussen scholen en CLB's kan nog concreet vorm krijgen in de beleidsovereenkomsten of de contracten die tegen 1 september 2003 tussen beide partijen moeten worden uitgewerkt. Aangezien bij het begin van het opstarten van de CLB's op 1 september 2000 het de eerste keer was dat dergelijke contracten moesten worden opgemaakt, werd de betrokken partij en de mogelijkheid geboden om de zaak via voorlopige overeenkomsten af te handelen. Het was de bedoeling dat men deze voorlopige overeenkomsten in de loop van de volgende jaren zou invullen. Tot onze tevredenheid stelden wij vast dat zowel de scholen als de centra echt werk hebben gemaakt van het zo snel mogelijk uitwerken van deze voorlopige overeenkomsten.

Naast deze structurele ondersteuning is er de mogelijkheid om via de vraaggestuurde werking CLB-begeleiding aan te vragen als men dat nodig acht. Ouders, maar ook leerkrachten van jongeren met leerstoornissen kunnen een beroep doen op de centra. Die beschikken over de deskundigheid om de nodige begeleiding aan te bieden of een correcte doorverwijzing te garanderen.

Ik zal nu even ingaan op de problematiek van de taakleerkrachten. Sinds de invoering van het lestijdenpakket in 1984 behoort de invulling van de omkadering volledig tot de autonomie van de scholen. In functie van de eigen behoeften en de eigen specifieke situatie, in functie van de leerlingenpopulatie en in samenspraak met personeel en ouders kan een school bepalen dat alle lestijden worden besteed aan het vormen van klassen. Men kan echter ook opteren voor het inschakelen van bijzondere leermeesters, ambulante leerkrachten of taakleeraars.

De inschakeling van een taakleraar is evenwel geen verplichting en er zijn geen extra lestijden voor voorbehouden. Dat betekent echter niet dat deze functie niet naar waarde wordt geschat. Het betekent wel dat de overheid ervan uitgaat dat de school zelf kan inschatten wat het beste is voor de leerlingen. Persoonlijk ben ik er voorstander van dat de bijzondere aandacht voor het omgaan met verschillen ook tot uiting komt in het personeelsbeleid van de school, bijvoorbeeld onder de vorm van personeel met een bijzondere opdracht.

In de context van een voorwaardenscheppend beleid neem ik een genuanceerd standpunt in en behoort het aanstellen van de taakleraren tot de autonomie van de school. Hoe zij in de school worden ingeschakeld is belangrijk. De opdracht die ze krijgen en de plaats waar ze die uitoefenen is van groot belang, net als de effecten van de taakleraren op de leerlingen en op de draagkracht van het volledige team. Voor zover de taakleraar of de interne zorgcoördinator de taak opneemt ondersteuning te bieden aan collega-klasleerkrachten om hun aanpak af te stemmen op de aanwezige verschillen binnen de klasgroep, kan hij een goede hefboom zijn en is hij dus perfect verdedigbaar in de beleidscontext.

De problematiek van kinderen met een leerachterstand sluit nauw aan bij de Onderwijsspiegel van 1999-2000. De Onderwijsspiegel is het jaarlijks verslag van de inspectie over de toestand van het onderwijs. Naast de cijfermatige gegevens over de doorlichtingen, bespreekt de inspectie in het jaarlijks verslag ook een kwalitatief aspect van het ba-

Vanderpoorten

sonderwijs. Voor het schooljaar 1999-2000 is dit de zorgbreedte, vanuit de bril 'individualisering door differentiatie'. Met andere woorden : in welke mate neemt het onderwijs systematisch maatregelen om voor elk kind onderwijs op maat te organiseren of om elk kind maximale ontwikkelingskansen te geven ?

Het verslag 'onderwijsspiegel' gaat nader in op vijf factoren die zowel op school- als op klasniveau differentiatie meebepalen. Hoe brengt de school de beginsituatie van de kinderen in beeld ? Differentieert de school in doelstellingen en in de keuze van leer- en vormingsinhouden, aansluitend bij de beginsituatie van de kinderen ? Organiseert de school werk- en groeperingsvormen met het oog op differentiatie ? Hanteert de school adequaat diverse leermiddelen en eventueel infrastructuur om de differentiatie inhoudelijk te ondersteunen ? En is de evaluatie aangepast aan de beoogde doelen voor leerlingen of leerlingengroepen ?

Indien de onderzoekers in een of andere context suggereren om de leerstof af te stemmen op leerlingen die het gemiddelde niet halen, of zelfs op de gemiddelde leerling, dan is dit in vele opzichten een hinderpaal om het principe van differentiatie te realiseren.

Andere onderzoekers wijzen erop dat het middel om onderwijs op maat te realiseren precies zit in andere groeperingsvormen die het mogelijk moeten maken dat iedere leerling precies datgene leert wat bij zijn mogelijkheden en ontwikkeling – dus bij zijn talenten – aansluit.

Het principe van zorgbreedte is juist ingaan op de zorgvraag van elk kind om vanuit deze vraag preventief en remediërend in te grijpen. Door de leerstof af te stemmen op de gemiddelde leerling, of de leerling die het gemiddelde niet haalt, wordt deze zorgvraag voorkomen of ontweken. Het onderwijsaanbod zou dan nivellerend gaan werken. Bovendien zijn de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen minimumdoelstellingen die door zoveel mogelijk kinderen moeten worden bereikt. Het leerniveau laten dalen en eventueel zelfs de eindtermen aanpassen zou een nefaste invloed hebben op de nagestreefde harmonische ontwikkeling. Binnen het normale lestijdenpakket hebben de scholen ruimte om een zorgbrede aanpak te organiseren : inschakelen van ambulante leraren, taakleraars, variatie en differentiatie in groeperingsvormen, enzovoort.

Daarnaast voorziet het beleid onder meer in extra lestijden zorgverbreding, onderwijsvoorrang, anderstalige nieuwkomers, rand- en taalgrensgemeenten, gericht op specifieke doelgroepleerlingen. Deze extra lestijden zijn er onder meer op gericht de leerachterstand weg te werken bij deze doelgroepen.

Inzake de opleiding van leerkrachten om om te gaan met gedragsproblemen verwijs ik naar de beroepsprofielen, maar ik erken wel dat bij de leerkrachten een cruciale taak ligt. Op 19 december 1998 heeft het Vlaams Parlement het besluit van de Vlaamse regering van 29 september 1998 betreffende de beroepsprofielen van de leraren bekrachtigd. Het decreet van 16 april 1996 betreffende de lerarenopleiding en de nascholing stelt zeer duidelijk dat de basiscompetenties van de leraren af te leiden zijn uit de beroepsprofielen. De opleidingsinstituten moeten hun opleidingsprogramma's afstemmen op de basiscompetenties die het decreet definieert als de omschrijving van de kennis, vaardigheden en attitudes waarover iedere afgestudeerde moet beschikken om op volwaardige manier als beginnende leraar te kunnen fungeren. De basiscompetenties stellen de leraar in staat door te groeien naar het beroepsprofiel.

Het tweede van de tien functionele gehelen van deze basiscompetenties behandelt de leraar als opvoeder. Daarin zijn de zes volgende vaardigheden gedefinieerd : in overleg een positief klimaat creëren voor de lerenden in klasverband en op school ; de emancipatie van de lerenden bevorderen ; door attitudevorming lerenden op individuele ontplooiing en maatschappelijke participatie voorbereiden ; actuele maatschappelijke ontwikkelingen hanteren in een pedagogische context ; adequaat omgaan met lerenden in sociaal-emotionele probleemsituaties en met lerenden met gedragsmoeilijkheden en tot slot het fysiek welzijn van de lerenden bevorderen.

Het is dus evident dat het beroepsprofiel van de leraren en de daaruit afgeleide basiscompetenties wel degelijk rekening houden met de bekommernissen die mevrouw Dillen formuleert.

Ik herinner eraan dat wij momenteel de lerarenopleidingen evalueren, precies vanuit de vraag of de basiscompetenties voldoende implementatie kennen. In de loop van juni van dit jaar verwacht ik het eindrapport van de evaluatie dat meteen ook de nodige aanbevelingen zal formuleren om het beleid op dit vlak nog te verbeteren en bij te sturen.

Vanderpoorten

Mocht blijken dat de geciteerde basiscompetentie onvoldoende realisatie kent, dan zal een nieuwe dialoog met de opleidingsinstituten op gang moeten komen. In deze fase is een hoogdringende actie niet te overwegen omdat de evaluatie op zeer korte termijn een en ander zal verduidelijken.

Essentieel lijkt mij dat leerkrachten voorbereid worden op een feitelijke klasrealiteit waar kinderen geen homogene groep vormen, maar heterogeniteit op verschillende vlakken de regel is. Dit moet het uitgangspunt zijn voor de omgang met alle leerlingen en het didactisch handelen. Schoolinterne en -externe ondersteuning zal nodig zijn om de leerkracht te ondersteunen bij de concrete invulling op de klasvloer, niet om de verantwoordelijkheid over te nemen.

Niet alleen tijdens de lerarenopleiding wordt aandacht besteed aan het leren omgaan met lerenden in sociaal-emotionele probleemsituaties en met lerenden met gedragsmoeilijkheden. De overheid besteedt ook bij het uitstippelen van haar nascholingsbeleid aandacht aan deze problematiek. Jaarlijks beschikt de overheid immers over een budget waarmee zij via het systeem van projectfinanciering bepaalde nascholingsprojecten kan financieren zodat deze projecten gratis door de verschillende personeelsleden van basis- en secundaire scholen uit het voltijds en deeltijds gewoon en buitengewoon onderwijs gevolgd kunnen worden. Via deze prioritaire nascholings thema's op initiatief van de Vlaamse regering probeert de overheid om ook actieve leerkrachten beter in staat te stellen om te gaan met kinderen met gedrags- en leerproblemen.

Voor volgend schooljaar is, net zoals voor dit schooljaar, in minstens twee thema's voorzien waarbinnen gewerkt wordt aan deze problematiek. Voor volgend schooljaar is een van de prioritaire thema's 'detectie van en omgaan met leerstoornissen'. In de omschrijving van het prioritair thema wordt onder meer duidelijk vermeld dat een van de doelstellingen van de nascholing 'orthodidactische vaardigheden gericht op het verbeteren van het gedragsmatig en psychosociaal functioneren in de klas van kinderen met leerstoornissen, kunnen integreren in de dagelijkse klaspraktijk' is. Het is niet de bedoeling van leerkrachten therapeuten te maken. Wel dienen leerkrachten in staat te zijn om stoornissen in het verwervingsproces op te merken, tijdig te signaleren en in samenspraak met experts een aangepaste pedagogisch-didactische strategie uit te werken. Uitgangspunt is leerlingen met leer-

stoornissen zo optimaal mogelijk te begeleiden binnen de normale klascontext zonder daarbij het klasgebeuren te veel te verstoren. Ook dit schooljaar liepen reeds een aantal projecten omtrent deze problematiek in het basisonderwijs. Gezien het grote belang van deze problemen, werd de prioriteit dit jaar uitgebreid naar gewoon en buitengewoon secundair onderwijs.

De overheid wenst niet alleen via haar actieplan 'antisociaal gedrag op school, voorkomen en oplossen' aan deze problematiek aandacht te besteden, maar ook via een tweede prioritair thema dat de nadruk legt op het omgaan met 'moeilijk' schoolgedrag. Bij de aanpak van antisociaal en storend gedrag in het onderwijs ligt de klemtoon in de eerste plaats op de preventie van potentieel aanwezige conflicten, zodat men actief kan vermijden dat klas- of schoolsituaties antisociaal gedrag uitlokken of versterken. Daarnaast mag conflictbeheersing uiteraard niet uit het oog verloren worden. Het is echter voor vele onderwijspersoneelsleden geen sinecure om hun onderwijsgedrag in het licht van preventie en conflictbeheersing te analyseren, te verklaren en indien nodig bij te sturen. Om die reden vormt de nascholing die zich richt op het verwerven van vaardigheden een belangrijke ondersteuning om zowel binnen de klas als op schoolniveau aan deze problematiek te werken. Gezien het belang dat de overheid hecht aan deze problematiek, werd het thema niet alleen opnieuw opgenomen, maar werd de doelgroep ook uitgebreid naar gewoon en buitengewoon basisonderwijs.

Ik stond erop een uitgebreid antwoord te geven. Daarmee wil ik onder meer aantonen dat het ook voor mij om een heel belangrijke materie gaat en niet voor niets een prioriteit vormt. Eigenlijk zou ik hier de woorden moeten aanhalen van de hoofdredacteur van De Morgen, waarin naar de CAO verwezen werd. Zoals ik reeds herhaaldelijk heb benadrukt, staat en valt alles inderdaad met de kwaliteit van de leerkrachten. Om een en ander te kunnen invullen, moet men dus eerst over die leerkrachten kunnen beschikken. Wat we in eerste instantie moeten realiseren, is een job in het onderwijs opnieuw aantrekkelijk maken. Het is precies daarom dat in de CAO twee punten de absolute prioriteit kregen, namelijk loonsverhoging en werkdrukverlaging, met de uiteindelijke bedoeling van het onderwijsverhaal opnieuw een positief verhaal te maken. Pas als er voldoende leerkrachten zijn, kan de kwaliteit worden gewaarborgd, en zullen we meer rekening kunnen houden met het inzetten van extra mensen op verschillende plaatsen.

Vanderpoorten

Terzijde wil ik ook nog opmerken dat het onderzoek van gisteren bewijst dat de taalachterstand wordt opgelopen vanaf het kleuteronderwijs. We kunnen dan ook alleen maar tevreden zijn dat in de CAO die onlangs werd afgesloten veel klemtonen werden gelegd op dat kleuteronderwijs. Ik vind het wel spijtig dat hetgeen overblijft van het verhaal van gisteren voornamelijk de schuld is die bij het onderwijs wordt gelegd. Er wordt te weinig erkend dat er in het onderwijs veel inspanningen worden geleverd, niet alleen door het ter beschikking stellen van middelen door het beleid, maar ook – dagelijks – door de leerkrachten.

Ten slotte wil ik nog even herhalen wat hier bijna wekelijks wordt gezegd : we werken volop aan een ontwerp van gelijke kansendecreet. Volgens onze timing wordt dat ontwerp van decreet aan de regering voorgelegd in juni. We hebben al herhaaldelijk gezegd dat er een visietekst zal komen over buitengewoon onderwijs, om de overgang en alles wat met gelijke kansen te maken heeft in zijn geheel te kunnen benaderen.

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Ik zal het kort houden, mijnheer de voorzitter, want u hebt nog een drukke agenda. Ik dank u uiteraard voor uw zeer uitvoerig antwoord, mevrouw de minister. U hebt op een positieve wijze geantwoord op mijn vragen. Voor alle duidelijkheid wil ik toch stellen dat ik op geen enkel ogenblik gezegd heb dat het onderwijs en de verantwoordelijken in het onderwijs de schuldigen zijn voor de cijfers. Laat daarover geen misverstand bestaan. De cijfers zijn in elk geval duidelijk. U hebt zelf ook toegegeven dat u de ernst ervan erkent, en dat u een beleidsprioriteit maakt van de oplossing van deze problematiek.

Ik ben verheugd dat u de gedachtegang van de onderzoekers van de KU Leuven niet volgt. Zij suggereren om de leerstof af te stemmen op de resultaten van de studie, dus om de leerstof niet naar beneden te halen en het niveau te behouden. Ik ben ook verheugd dat de vrees die enkele weken geleden in een opinie-artikel werd geformuleerd, en door een brede waaier van verantwoordelijken binnen de onderwijswereld werd onderschreven, volledig ten onrechte is. Men vreesde namelijk dat de taakleerkracht dreigde te verdwijnen, maar nu blijkt dat de school haar autonomie met betrekking tot het aanstellen van een taakleerkracht behoudt.

Tot slot heb ik wel een opmerking, mevrouw de minister. U zei dat de CLB's een belangrijke verantwoordelijkheid dragen, en dat zij mee de opdracht hebben iets te doen aan de leerachterstand en gedragsproblemen bij leerlingen. Ik stel echter vast dat vele ouders hiervan te weinig op de hoogte zijn. Wanneer ouders tot de vaststelling komen dat er ernstige leer- en gedragsproblemen zijn bij hun kinderen, weten ze vaak niet dat ze zich tot de CLB kunnen wenden om naar een oplossing te zoeken. Misschien zou het wel nuttig zijn om dit meer bij de ouders bekend te maken, bijvoorbeeld via het veelgelezen tijdschrift Klasse voor Ouders.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil toch nog even iets zeggen in verband met uw laatste opmerking over de CLB-werking. Ook daarover is een passage opgenomen in CAO VI. Aan de ene kant wordt een budget toegekend aan de CLB's zelf voor extra invulling van de bezetting. Anderzijds is er ook een passage opgenomen over de openstelling van de CLB's na de werkuren, zodat het voor een aantal ouders gemakkelijker wordt om er terecht te kunnen. Maar ik ben het met u eens dat daarover inderdaad informatie moet worden verstrekt, via alle kanalen die we hebben. Ook de school zelf moet dat natuurlijk doen. Het probleem is echter dat als men die informatie publiceert, het dikwijls de ouders zijn bij wie die informatie terecht moet komen, die er het laatst van op de hoogte worden gesteld. Ik denk dat we dus zoveel mogelijk kanalen moeten gebruiken om informatie correct over te brengen, en dat dat voor de scholen ook een belangrijke opdracht is.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw de minister, ik ben erg tevreden met uw uitvoerig antwoord en met de aandacht die er voor een doelgroepenbeleid is binnen het kabinet, binnen dit parlement en binnen de commissie. Ik denk dat de studie van het HIVA andermaal aantoonde hoe belangrijk dat doelgroepenbeleid is. Toch blijf ik een beetje op mijn honger zitten als het gaat over de specifieke opvang en begeleiding van kinderen met beperkte leer- en gedragsstoornissen in het gewone onderwijs. U verwijst wel naar een nieuwe nota over inclusief onderwijs, maar het gaat mij om de rol en het belang van de taakleraar. Het is belangrijk dat we in extra middelen voorzien voor het doelgroepenbeleid en dat we die ook voorwaardelijk maken. De middelen moeten structureel en voorwaardelijk zijn. Ik stel me de vraag of je zomaar de

Sannen

autonomie van een lagere school kunt respecteren door te zeggen dat men ofwel voor kleinere klassen moet kiezen, ofwel een taakleraar moet inzetten.

We merken dat er de laatste vijf jaren een afname is van het aantal taakleraren in het basisonderwijs. Er wordt ook geen enkele voorwaarde opgelegd aan die taakleraar, zorgcoördinator, bijzondere leerkracht, remedial teacher, of hoe die ook genoemd mag worden. Ik denk dat het belangrijk is dat we daaraan een kwalitatief label verbinden en toch ook wel een stuk voorwaardelijkheid.

Wetenschappers zeggen dat 10 percent van de jongeren tussen het gewone en het bijzondere onderwijs vallen. Het gaat hier niet om doelgroepenonderwijs, het lijkt me fout om gelijke kansen enkel te herleiden tot een doelgroepenbeleid. Het is essentieel dat er extra middelen komen. Maar gelijke kansenbeleid is niet alleen een doelgroepenbeleid als het gaat over de specifieke leerlingen met leren gedragsstoornissen. In het hele uitgebreide antwoord heb ik het gevoel dat er rond die leerlingen toch een beetje te weinig gebeurt.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik heb dat gevoel misschien opgewekt door de manier waarop ik mijn antwoord heb gegeven, maar dat was zeker niet de bedoeling. Momenteel zijn we aan een aantal zaken tegelijk aan het werken. We beginnen nu met de uitvoering van een CAO die een aantal extra mogelijkheden geeft, zowel budgettair als in verband met de lesuren. We zijn bezig met de evaluatie van de lerarenopleiding, die ook een heel belangrijke plaats inneemt. We zijn bezig met het gelijkekansendecreet. Daarnaast zijn er ook een aantal bestaande mogelijkheden die dikwijls niet worden gebruikt. Doordat de scholen niet altijd goed geïnformeerd zijn, weten ze dikwijls zelf niet welke mogelijkheden ze hebben.

Het is volgens mij onze plicht om daarrond een actief informatiebeleid te voeren. We moeten zowel ouders als scholen informeren over de mogelijkheden. In het gelijke kansendecreet is het dus niet zo dat scholen de problematiek van de leerlingen met leerstoornissen uit het oog zouden verliezen. In de CAO staat trouwens het geïntegreerde ook nog eens inclusief opgesomd, met de bedoeling daar nog verder onderzoek naar te doen, en een aantal projecten of experimenten mogelijk te maken. Een aantal van die projecten zijn heel interessant, maar er worden naar mijn aanvoelen te weinig conclusies uit getrokken. Ik ben van mening dat we nu

echt op een heel cruciaal moment komen waarop er heel goede dingen kunnen worden geïmplementeerd voor de volgende jaren.

De heer Ludo Sannen : Ik pleit in dit verband ook voor een stuk voorwaardelijkheid voor die taakleraar, een voorwaardelijkheid die je misschien gemakkelijker kunt invullen als je het basisonderwijs een grotere bestuursvorm geeft. Ik denk dat dat nodig is.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Dillen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jan Van Duppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut, aantal en de functieomschrijving van de ICT-coördinatoren in de Vlaamse onderwijsinstellingen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Duppen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het statuut, aantal en de functieomschrijving van de ICT-coördinatoren in de Vlaamse onderwijsinstellingen.

De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, enkele weken geleden genoot u als Vlaams minister van Onderwijs de eer om als eerste een onzichtbare betoging te trotseren van enkele honderden alerte leraren en leraressen die hun wanhoop en onmacht digitaal ventileerden op uw mailadres. Dat is een unicum in de geschiedenis van het e-government. Ze hebben de voorbije jaren, soms zelfs reeds twintig jaar lang, en vaak begon het als hobby, het computerpark in onze scholen aan de praat gehouden. Doorgaans deden ze dat niet alleen softwarematig, maar vaak ook op hardwarevlak.

Van Duppen

Niemand zal ontkennen dat er de afgelopen jaren flink is geïnvesteerd in ICT in het onderwijs. Veel van die investeringen komen van de scholen zelf, die via hun vriendenkring en andere initiatieven, zorgen voor de aanschaf van het materiaal. Daarnaast werd een bedrag van 2 miljard frank geïnvesteerd in hard- en software voor het PC/KD-project. Dat maakt dat veel Vlaamse scholen redelijk tot goed zijn uitgerust. Bovendien zouden alle scholen in Vlaanderen over minstens één internetaansluiting beschikken.

Daartegenover staat het genereuze voorstel van enkele weken geleden van federaal minister Daems die 475 miljoen frank wil vrijmaken waarmee kortelings alle scholen een gratis internetaansluiting kunnen krijgen. Dat gebeurt via een Belgacom Skynet-ADSL-aansluiting. Dat heeft in deze context voor mij een wrange bijmaak. Ik beschouw het als vijgen na Pasen. Zelden heb ik een betere toepassing van dit gezegde gekend, zeker in Vlaanderen. De deelnemende scholen betalen voor een Belgacom Skynet-aansluiting nog geen 10.000 frank per jaar, terwijl de federale overheid voor 70.000 frank per jaar bijpast. Van een liberale excellentie hadden wij een vrijere subsidiëringstechniek verwacht, waarbij de scholen minstens zelf hun internetleverancier zouden kunnen kiezen.

U vergeeft mij dit zijsprongetje, maar het is een typevoorbeeld van de problemen om dit ingewikkelde land met ingewikkelde belangenverhoudingen in de digitale vaart der volkeren te krijgen. En de wind oogt nog lang niet voorspoedig. Wanneer u bij de federale minister van Telecommunicatie een vergelijkbare som voor de Vlaamse scholen, die reeds een internetaansluiting hebben, kan opvragen, zal het surfen ook in Vlaanderen alvast wat voorspoediger worden.

Het Verdrag van Lissabon geeft de opdracht om in het onderwijs in één computer per tien leerlingen te voorzien. Voor een school met 500 leerlingen is dat een minimum van 50 computers met internetaansluiting. Bij de voorstelling van het knappe internetproject 'Schooldirect' begin maart hebt u zich hierbij aangesloten met uw pleidooi voor minimaal één pc per tien leerlingen en zelfs één pc per vier leerlingen. Om computers voortdurend en elke les ter beschikking te hebben, is het aantal toestellen één punt, maar de noodzakelijke blijvende paraatheid van deze apparaten een ander. Dat vraagt preventief en curatief onderhoud, met andere woorden tijd en middelen.

Een computer waarop om het lesuur een andere leerling zijn lusten botviert, blijkt immers beduidend meer te lijden dan een pc die altijd door dezelfde persoon wordt bediend. Ik citeer hier even een lerares Informatica voor tien lesuren en drie uren BPT als ICT-coördinator voor veertig pc's. 'Ik neem als ICT-coördinator mijn volle verantwoordelijkheid op. Ik installeer en onderhoud de hardware, installeer de benodigde software, scan op tijd en stond op virussen, stel de budgetten op, doe de aankopen, zorg voor de dure softwarelicenties, maak en onderhoud de website, plan en leid ICT-vergaderingen, help collega's, volg bijscholingen aan de lopende band die bovendien achteraf nog de nodige zelfstudie vereisen en maakte een programma om de rapporten van leerlingen te automatiseren. Ik doe eigenlijk een fulltime job. Toch koos ik zelf voor een parttime job, omdat anders een en ander in het honderd kan lopen. Ik investeer dus zelf in mijn eigen school. Om nog maar te zwijgen van de kosten die ik thuis deed om bij te blijven. Het wordt nu toch hoog tijd dat ook de overheid haar verantwoordelijkheid opneemt en inziet dat dit niet verder kan en dat ICT-coördinatoren dit niet langer kunnen en zullen tolereren. Projecten die geld vrijmaken om zomaar pc's in het onderwijs te dumpen zonder te investeren in mensen die deze projecten willen ondersteunen, zijn sowieso gedoemd om te mislukken.'

Op de parlementaire vraag van de heer De Roo in verband met ICT in het basisonderwijs gaf u te kennen dat hieraan binnen de onderhandelingen van CAO VI aandacht zou worden besteed. Groot was dan ook onze verwondering dat er niets in deze CAO te vinden is over ICT-coördinatoren die vanuit een vrijwillig engagement de computers in de school draaiende houden.

Naar aanleiding van de actuele vraag van de heer Holemans drukte u de hoop uit om een visietekst over de toekomst van ICT in het onderwijs na de paasvakantie aan deze commissie voor te leggen. De paasvakantie is voorbij en was voor velen een periode van verdiende rust. Niet voor ons, maar ook niet voor de ICT-coördinator van een Vlaamse middelbare school, waar de laatste schoolweek via een diskette een virus in het computerlokaal was geslopen. De coördinator van dienst heeft in totaal 29 uren gewerkt om uit te zoeken wat er aan de hand was en om de acht computers opnieuw aan de praat te krijgen. Naar eigen zeggen bespaarde hij zo 35.700 frank aan uurloon van een externe informaticus. Voor de ICT-leraar waren dit allemaal uren na de eigenlijke dagtaak als taakleraar. De voorbije vakantie werd door hem besteed aan een grondige virusscan van alle 63 klascomputers van

Van Duppen

de school. De haard van besmetting werd gevonden en de klascomputers konden opnieuw worden opgestart.

Dit voorbeeld uit het reële onderwijsleven onderstreept nogmaals de noodzaak van structurele maatregelen vandaag en niet binnen een paar jaar. De lesuren of BPT-uren die nu gebruikt worden voor ICT-coördinatoren voldoen niet aan de dringendste ICT-noden van onze scholen. Er is hoogdringend geld nodig voor de werkuren voor het technisch onderhoud en de installatie. Een coördinator per scholengemeenschap is bijgevolg niet realistisch wanneer we weten dat in privé-bedrijven met een doorgaans meer gespecialiseerd en dus voorzigtiger gebruik van computers in een voltijds coördinator wordt voorzien voor veertig tot vijftig terminals.

Bij een PC-defect of erger nog een netwerkprobleem in een bepaalde school, kan men bovendien moeilijk vier dagen wachten tot de ICT-coördinator van de hele scholengemeenschap tijd heeft om zich naar de bewuste locatie te verplaatsen. Het lijkt ons dan ook logischer dat het voorstel van de netoverkoepelende ICT-coördinatoren wordt overwogen. Ze stellen één halftijdse ICT-coördinator voor per begonnen schijf van 300 leerlingen. Ik hoor u meteen denken dat dat een financiële inspanning van vijf miljard frank meebrengt. U hebt gelijk, maar er is hoop. Het VEV en Agoria hebben herhaaldelijk hun bezorgdheid geuit over ICT in ons onderwijs. Wat belet ons hen de kans te geven om hun bezorgdheid in daden om te zetten? Ze kunnen bijvoorbeeld de opleiding van die ICT-coördinatoren mee financieren: een prijskaartje van ongeveer anderhalf miljard frank. Dat is alleszins een veel ernstigere blik van bezorgdheid dan het schamele miljoentje dat de Antwerpse havenbedrijven naar verluidt recentelijk veil hadden voor een ICT-project in Antwerpse scholen.

Vooraleer hier mijn concrete vragen te formuleren wil ik – misschien wel als een terugtrekkende kniebuiging voor u – een stukje uit het essay van Stefan Hertmans in De Morgen van Paaszaterdag citeren onder de titel 'Zich de schrijvende vingers branden': 'De ideologische oppositie bestaat niet als de ouderwetse tegenstelling tussen links en rechts, maar als die tussen politieke eenduidige retoriek enerzijds en het in een retorische praktijk omzetten van intieme, individuele twijfel anderzijds. Het geweld dat ten grondslag aan elk spreken ligt, bestaat erin dat het niet anders kan dan iets poneren – en in dat poneren het andere, het mogelijke an-

dere, verdrukt. Elke expressie leeft van een vorm van oppressie. Elke stijl leeft van de lichamelijke van zijn auteur en neemt daardoor stelling, zelfs fysiek. Daardoor is elke stelling ook autobiografisch: ze beschrijft impliciet de positie van wie spreekt.' De politicus moet leren twijfelen, zoals de schrijver. Ik citeer nog een ander stukje Hertmans: '... niet als een zwaktebod, maar als een krachtige strategie, als een tonicum voor de kritiek die een gemeenschap op zichzelf moet uitoefenen.'

Graag vernam ik van de minister wat haar tonicum is, haar krachtige strategie voor de volgende prangende vragen die zich almaar kritischer opdringen. Over hoeveel pc's en pc's met internetaansluiting voor leerlingen beschikken onze lagere en middelbare scholen? Voorziet u in de nabije toekomst in een aanpassing van het statuut, de taakomschrijving en het aantal van deze ICT-coördinatoren op deze scholen? Voorziet u in een task force om dit snel in werkbare banen te leiden? Hoe zult u verhinderen dat deze leraren-ICT-coördinatoren niet worden weggekaapt door privé-firma's waar niet alleen het gras groener is, maar ook de verloning beter? Voorziet u in programma's zodat de meest begaafde en actieve leerlingen opleidingen voor pc-gebruik kunnen geven aan jongere of minder ITC-aangelegde medeleerlingen?

De voorzitter: Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik zal de vragen van de heer Van Duppen een na een beantwoorden.

Hoeveel pc's met internetaansluiting voor de leerlingen zijn er in onze lagere en middelbare scholen? De recentste officiële infrastructuurtelling dateert van 1998, dus van voor de aanvang van het actieprogramma PC/KD, dat tot doel heeft in een moderne basisinfrastructuur te voorzien. Momenteel wordt een tussentijdse evaluatie gemaakt van PC/KD. De telling gebeurt op basis van de rapportage die de scholen over de besteding van PC/KD-subsidies moeten maken. De telling gebeurt door het Centrum voor Instructiepsychologie en -technologie van de Katholieke Universiteit Leuven, onder leiding van professor Elen. Momenteel worden de vragenlijsten nog volop verwerkt. Het definitieve onderzoeksrapport wordt ten vroegste in de loop van de maand juni verwacht. Ik kan vandaag dus nog geen actuele gegevens over infrastructuur meedelen.

Er gebeuren natuurlijk officiële tellingen, maar die moeten we met de nodige omzichtigheid hante-

Vanderpoorten

ren. Volgens die tellingen heeft men in de drie hoogste jaren van het basisonderwijs één pc per negen en in het secundair onderwijs één pc per dertien leerlingen. Dat laatste cijfer verschilt naargelang het onderwijstype, want in het technisch onderwijs staat men verder dan in het algemeen secundair onderwijs. U weet dat het de bedoeling was om tegen eind volgend jaar een gemiddelde van één pc per tien leerlingen te realiseren. In juni zal ik wellicht over de officiële cijfers beschikken. Ik zal ze dan aan de commissie overmaken.

Uw tweede vraag gaat over een aanpassing van het statuut, de taakomschrijving en het aantal ICT-coördinatoren. Toen CAO 6 werd afgesloten, heb ik verduidelijkt dat ik niet de bedoeling heb om voor de ICT-coördinatoren een organiek ambt te creëren. De ervaring leert dat scholen diverse behoeften hebben inzake coördinerende en ondersteunende functies. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de nood aan groene leerkrachten, aan spijbelpreventie, aan kwaliteitscoördinatoren en een coördinator internationalisering, enzovoort. De creatie van extra mandaten of organieke ambten gaat ook in tegen het principe om de autonomie van de scholen te respecteren en de scholen zelf verantwoordelijkheid te geven inzake beleidsondersteuning. Via CAO 6 is het lesuren-pakket sterk verhoogd. De school beslist autonoom, naargelang de eigen behoeften en onderwijsvisie, of ze deze uren aanwendt voor ICT-ondersteuning of voor andere prioriteiten.

Omwille van het voorafgaande zie ik het nut van een task force niet in. Ik wil echter wel benadrukken dat ik de problematiek van de ICT-coördinatoren erken, en niet wil onderschatten. Ongetwijfeld zal onze visie op het probleem aan wijzigingen onderhevig zijn. Op 7 maart werd een netoverschrijdende delegatie van ICT-coördinatoren ontvangen door mijn kabinetsmedewerkers. Er is uitgebreid ingegaan op de problematiek, en er werd nagedacht over mogelijke vormen van ondersteuning. De delegatie overhandigde een eisenbundel met veel reacties op een door haar gelanceerd debat. Zeer binnenkort komt dezelfde delegatie opnieuw naar mijn kabinet om een aantal initiatieven te evalueren en verder uit te werken.

De rol van ICT-coördinatoren en de wenselijkheid om hun taken in een organieke functie op te nemen, kwam ook op het voorbije ICT-Forum van 12, 13 en 14 december 2000 uitgebreid aan bod. Momenteel worden de discussies van het ICT-Forum verwerkt in een nieuw beleidsplan. Daarin

zullen diverse maatregelen aan bod komen om scholen verder te ondersteunen bij de invoering van ICT. Dit onderwerp komt trouwens op elke bijeenkomst met mensen die met ICT op scholen werken, aan bod.

U vroeg hoe ik zal verhinderen dat ICT-coördinatoren worden weggekaapt door privé-firma's. Er zijn reeds verscheidene maatregelen genomen om het lerarenberoep in het algemeen terug aantrekkelijker te maken. Echte garanties om leerkrachten in het onderwijs te houden, zijn er natuurlijk niet. Volgens mij zijn aanhoudende inspanningen voor werkdrukverlaging, onderwijsvernieuwing, een modern verlonings- en personeelsbeleid en een herwaardering van het leerkrachtenberoep de beste instrumenten om leerkrachten te motiveren om in het onderwijs te blijven of om erin te stappen. CAO 6 biedt ook de mogelijkheid om de besparingen op het ondersteunend personeel van het secundair onderwijs af te bouwen. ICT-coördinatoren kunnen in de categorie van het ondersteunend personeel worden opgenomen. De mogelijkheid bestaat om een gegradueerde de wedde van licentiaat toe te kennen, en dus een gedifferentieerde verloning te introduceren. Voor deze mensen kan dat een belangrijke stimulans zijn.

Voorziet u in programma's waarbij de meest begaafde en actieve leerlingen het pc-gebruik aan jongere of minder ICT-aangelegde medeleerlingen aanleren? Scholen beslissen autonoom of ze dergelijke peterschapsformules tussen leerlingen organiseren. Dat behoort tot hun pedagogische autonomie. De basisscholen zijn wel verplicht om alle leerlingen met ICT te leren omgaan, want dat is vastgelegd in de eindtermen. Het omgaan met ICT is eveneens opgenomen in de eindtermen van het secundair onderwijs die momenteel ter goedkeuring in het Vlaams Parlement zijn ingediend. De scholen bepalen zelf hoe ze de eindtermen realiseren. Ik wil ook het belang benadrukken van de regionale expertisenetwerken, die de leerkrachten ondersteunen bij het gebruik van ICT in de klas.

Ik wil er ook aan herinneren dat er een aantal mogelijkheden bestaan – en de CAO voegt er nog enkele aan toe – die te weinig bekend zijn. In de loop van de komende maanden moet dat verder worden uitgewerkt en bekendgemaakt. Ik zal de ICT-coördinatoren trouwens wijzen op die nieuwe mogelijkheden. Ze zullen uiteraard geen volledige genoegdoening krijgen. Iedereen moet zich echter realiseren dat er stappen vooruit zijn gezet. ICT-gebruik zit nog in de startfase, maar het is al een permanent aandachtspunt van de scholen geworden. We zullen

Vanderpoorten

het omgaan met ICT dan ook als een permanent aandachtspunt behandelen.

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Dat gebeurt dus nog voor het zomerreces ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Inderdaad.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over maatregelen in het onderwijs om de opleidingen verpleegkunde aantrekkelijker te maken

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over maatregelen in het onderwijs om de opleidingen verpleegkunde aantrekkelijker te maken.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, er zijn nog altijd te weinig verpleegkundigen. We weten allemaal dat er geregeld afdelingen van ziekenhuizen worden gesloten omdat er personeelstekort is. Wellicht zal dit zich tijdens de zomermaanden herhalen. Ik pleit al lang voor een Vlaams actieplan om daaraan te remediëren, maar dat komt er niet. Dit is een zaak die te maken heeft met onderwijs, maar ook met volksgezondheid. Ik wil niet alle verantwoordelijkheid op uw schouders leggen, maar onderwijs is toch wel cruciaal in deze aangelegenheid.

We kunnen niet zomaar ons lot afhankelijk maken van wat er op federaal niveau gebeurt. Op het federale niveau worden er sensibiliseringsacties ondernomen. Maar Vlaanderen heeft een eigenheid waar we rekening moeten mee houden. In de welzijnssectoren zijn er trouwens ook verpleegkundigen nodig. De VDAB voert in dat verband concrete acties.

Het non-profitakkoord van maart 2000 staat op de helling : het kan niet worden uitgevoerd als er niet meer mensen in de sector aan de slag gaan. Vele oudere werknemers kunnen genieten van bijkomende maatregelen om minder te werken. Als dat ertoe leidt dat de anderen meer moeten werken omdat er geen nieuwe mensen in dienst komen, dan verschuift het probleem. Dat zal ertoe leiden dat ook de jongeren afhaken.

Vorig jaar heeft minister Vanderpoorten een convenant afgesloten met de federale minister en de andere gemeenschapsministers van Onderwijs. Volgens een van de maatregelen zouden in Vlaanderen 300 nieuwe kandidaten met federale steun een opleiding kunnen aanvatten. Bij het begin van het schooljaar hebt u me de cijfers meegedeeld : 239 mensen volgen de vierdegraadsopleiding en 55 eerstejaars zullen de graduaatsopleiding volgen.

De huidige mediacampagne wil jongeren ertoe aanzetten te kiezen voor een opleiding tot verpleegkundige. Ik ervaar dat veel mensen reageren op de federale campagne. Ik betreur nog altijd dat Vlaanderen geen eigen campagne voert, want we zouden toch specifieke accenten kunnen leggen. Op de website heeft men het over de federale wetgeving en de taken van verpleegkundigen. Daarbij wordt natuurlijk alleen verwezen naar taken in het kader van de Riziv-conventies. Preventie en welzijn komen niet aan bod. Vlaanderen heeft ook daarvoor verpleegkundigen nodig, en vele mensen zijn ongetwijfeld geïnteresseerd in dat soort van werk.

U hebt vroeger aangekondigd dat er bijkomende vergaderingen over het convenant zouden volgen, om af te spreken wat elke partij nog meer zou kunnen ondernemen om de verpleegkundeopleiding te propageren. Zijn er in dat verband nieuwe afspraken gemaakt ?

Ik wil het hier vooral hebben over de obstakels die leerlingen ervan weerhouden te kiezen voor een opleiding verpleegkunde. Die opleiding moet zo positief mogelijk worden voorgesteld. Voortdurende geruchten over personeelstekort en grote werkdruk creëren een negatief beeld van de sector. De studenten zelf zouden de beste pr-mensen moeten zijn voor de sector, maar dat zijn ze vandaag niet. Ik citeer uit een brief van een student uit Sint-Niklaas. 'De verpleegkunde heeft een serieuze duw in de goede richting nodig, want we worden dagelijks gebombardeerd met berichten over lage lonen – ik weet dat dit niet juist is – en lange werkdagen en zwaar fysisch en psychisch werk. De studies zijn inderdaad zwaar, zowel theoretisch, als praktisch, als financieel.'

Van Cleuvenbergen

De studies zijn zwaar, want men combineert theorie en praktijk. De stages zijn zwaar omdat de studenten dikwijls ervaren dat de begeleiding te wensen overlaat. De omkadering van de onderwijssector is dikwijls te klein. Ik heb vernomen dat de minister ergens heeft gezegd dat men in het beroepssecundair onderwijs niet meer de uren voor omkadering zal mogen doorschuiven naar andere richtingen om deze laatste in stand te houden ; die uren moeten worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn. Ik juich dat toe. Ik wil erop wijzen dat ook in het hoger onderwijs de omkadering niet volstaat. Vroeger al heb ik minister Van den Bossche erop gewezen dat de omkadering in het kunstonderwijs groter is dan in de verpleegkunde waar nochtans een intense begeleiding nodig is.

Stagiairs stellen ook vast dat de ziekenhuisteams weinig respect opbrengen voor hun functie. Dat is niet uw bevoegdheid, maar het lijkt me wel een probleem. Een assertieve houding wordt hen niet altijd in dank afgenomen. Ten dele komt dat omdat er onvoldoende omkadering is om die assertieve studenten te begeleiden. De opleidingen zijn duur. Men loopt stages op verscheidene plaatsen, en dat brengt kosten inzake vervoer en verblijf met zich mee. Veel studenten moeten in privé-vervoer voorzien, want het vervoer van en naar de stageplaatsen gebeurt dikwijls op momenten dat er gewoon geen openbaar vervoer is.

Deze knelpunten zijn misschien nog niet systematisch genoeg in kaart gebracht, maar ze zijn toch al lang bekend. We weten dat er dringend moet gemedieerd worden. Ik wil daarom de minister twee voorstellen voorleggen : een betere stageomkadering en het gratis maken van de opleiding. Wat de stageomkadering betreft, bent u beter dan ik op de hoogte van de mogelijkheden terzake. Het gratis aanbieden van de opleiding is niet buitenissig. Dit is echt wel een knelpuntenberoep. Voor andere opleidingen worden grote promotiecampagnes opgezet. Vele lonen van werknemers in andere sectoren zullen binnenkort weer stijgen. Dat is niet het geval voor de verpleegkundigen, hun werkdruk daarentegen stijgt wél.

We moeten het geweer van schouder veranderen. De opleiding moet gratis worden, vooral ook omdat ze duurder is dan andere opleidingen. Verschuillende documenten ondersteunen deze stelling. In een nota van de VDAB lezen we dat studenten met een VDAB-contract van verschillende voordelen genieten. Op basis van de gemiddelde kostprijs van de opleiding verpleegkunde betaalt de VDAB

een forfaitair bedrag aan elke student verpleegkunde. Het bedrag wordt in twee schijven uitbetaald : in november en in februari. Een eerstejaars krijgt in november 21.000 frank en in februari 14.000 frank. De studiekosten van een eerstejaars bedragen dus 35.000 frank. De tweede- en derdejaarsstudenten krijgen elk jaar 25.000 frank, want de start- en installeringskosten zijn weggefallen.

De eerstejaarsstudenten van de vierde graad ontvangen 15.000 frank – in november 9.000 frank, en in februari 6.000 frank -, want er moet voor de vierde graad geen inschrijvingsgeld worden betaald. De tweede- en derdejaarsstudenten ontvangen jaarlijks 8.500 frank : in november 5.000 frank en in februari 3.500 frank. De VDAB-studenten die minstens een jaar volledig uitkeringsgerechtigd zijn of zijn ingeschreven bij de VDAB, ontvangen bij de aanvang van de opleiding een brutopremie van 40 frank per effectief gevolgd lesuur. Verpleegkunde-studenten volgen elke week 32 of 36 uren les ; het gaat dus om een bedrag van iets minder dan 1.300 frank extra per week. Verplaatsingskosten worden vanaf de vijfde kilometer terugbetaald. Als het openbaar vervoer wordt gebruikt, wordt het weekabonnement terugbetaald. Het eigen vervoer wordt terugbetaald volgens de vaste tarieven die voor het openbaar vervoer gelden. Alle studiebezoeken worden terugbetaald. Er is een tegemoetkoming voor de opvang van niet-schoolplichtige kinderen van 160 frank bruto per halve dag. De VDAB biedt de studenten ook permanente begeleiding en opvolging aan. Natuurlijk blijft hun recht op stempelgeld behouden, en aan het einde van de opleiding krijgen ze nog een RVA-premie.

Als men dit allemaal weet, zou men bijna moeten voorstellen om de opleiding verpleegkunde pas aan te vatten nadat men aan de voorwaarden voldoet om van deze voordelen te genieten : minimum 22 jaar zijn of minimum twee jaar geleden de studies in dagonderwijs beëindigd hebben ; de voorbereidende VDAB-opleidingsmodule verpleegkunde met succes gevolgd hebben ; als uitkeringsgerechtigde werkzoekende een dag hebben gestempeld of als niet-uitkeringsgerechtigde een dag zijn ingeschreven. Alleen werkzoekenden in hun wachttijd komen niet in aanmerking. De studenten wordt een VDAB-contract voorgelegd dat drie jaar geldig is. Zo kunnen niet-geslaagden op eigen kosten bissen, om, als ze geslaagd zijn, het tweede opleidingsjaar opnieuw van de voordelen te genieten.

Ik stel vast dat studenten van andere opleidingen soms bijna gratis studeren of zelfs een studieloon krijgen. De opleiding verpleegkunde staat onder grote concurrentiële druk van andere opleidingen.

Van Cleuvenbergen

De minister heeft naar aanleiding van de Bologna-verklaring uitspraken gedaan over permanent leren en het gratis maken van opleidingen. In dat licht denk ik dat er een regeling moet komen die alle studenten recht geeft op de voordelen van de VDAB-regeling. Het is zeker niet onhaalbaar om de opleiding gratis te maken. Een eerste stap is misschien de afschaffing van het inschrijvingsgeld voor het graduaat vanaf volgend schooljaar. De scholen zouden dan in ruil een vergoeding van het departement ontvangen.

Naast het financiële aspect zijn er nog andere obstakels. Werkenden die willen herscholen maar niet in aanmerking komen voor een VDAB-contract omdat ze hun loopbaan onderbreken, hebben problemen. Dat is natuurlijk een zaak van de minister van Werkgelegenheid. Ik breng u hier toch van op de hoogte.

Buitenlandse verpleegkundigen daarentegen, met een buitenlands diploma, bekomen hier niet gemakkelijk de erkenning van hun diploma. Iemand die in Duitsland drie jaar verpleging heeft gestudeerd, wat daar de hoogst mogelijke opleiding betekent en automatisch met graduaat gelijkgesteld zou moeten worden, wordt hier na een hele procedure met drie jaar van een vierdegraadsopleiding gelijkgesteld. Deze personen komen bovendien niet in aanmerking om een brugjaar te volgen, want daarvoor moet men vijf jaar in België hebben gewerkt. Zij kunnen zich nochtans niet op de Belgische arbeidsmarkt inschrijven. Het is niet nodig om te wachten op de volledige implementatie van de Bologna-akkoorden in Vlaanderen om hier iets aan te doen. Om die reden wil ik u om bijsturing van de stageomkadering in de opleidingen vragen en om de mogelijkheid de opleiding verpleegkunde in het reguliere onderwijscircuit gratis te volgen, zoals de studenten die nu de titel verpleegkunde behalen via de VDAB of het Fonds voor Beroepsziekten. Ik verwijs hiervoor naar het federale akkoord.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, collega's, de zorgsector neemt in de samenleving vooral om demografische, maar ook om andere redenen, een steeds belangrijkere plaats in. Het feit dat de vraag naar verpleegkundigen het aanbod overtreft en op grond daarvan de status van knelpuntberoep krijgt, dwingt tot maatregelen. Dit is vooral een zaak van de beroepssector en niet

alleen van het onderwijs. Er bestaat een vrij grote analogie tussen de problematiek van de verpleegkundigen en die van de leerkrachten. Beide sectoren kampen immers met een tanende belangstelling van jongeren en beide opleidingen voorzien in ruime mate in stages waarvan de begeleiding niet steeds in optimale condities kan verlopen.

Zoals bekend heb ik als minister van Onderwijs, onder meer naar aanleiding van de CAO, maatregelen aangekondigd niet alleen om het lerarentekort op te vangen, maar ook om het lerarenberoep opnieuw te valoriseren. Het is immers aan de afnemende sector, in dit geval het onderwijs zelf, om ervoor te zorgen dat goed opgeleide en gemotiveerde krachten aan het werk kunnen in een attractieve job. Geheel analoog komt het aan de verantwoordelijken voor de volksgezondheid toe om het beroep van verpleegkundige aantrekkelijk te maken en om jongeren ertoe aan te zetten voor dit beroep te kiezen. Ik heb gehoord dat u dit ook zo inschat en dat u onderwijs hier zijdelings wil bij betrekken.

De federale regering is met een uitvoerige campagne gestart om het imago van de verpleegkundige te verbeteren en jongeren te sensibiliseren. Deze actie is volledig logisch en het is de juiste actor die de initiatieven neemt. Uiteraard is het een algemene maatschappelijke bekommernis dat de zorgbehoevende medemens een beroep kan doen op gekwalificeerde verpleegkundigen. Bijgevolg moet iedereen, binnen zijn verantwoordelijkheid, nagaan op welke wijze hij positief kan bijdragen. Onderwijs is hierbij een betrokken partij, omdat onderwijsinstellingen instaan voor de opleiding van verpleegkundigen. Het gaat zowel om gediplomeerde verpleegkundigen die hun diploma in de vierde graad van het beroepssecundair onderwijs halen, als om gegradueerde verpleegkundigen die hun diploma in het studiegebied gezondheidszorg van een hogeschool verkrijgen. Het is evident dat de opleidingen op de reële noden van het beroep worden afgestemd. Ik wil er trouwens aan herinneren dat reeds een reeks maatregelen zijn genomen die de professionalisering van de verpleegkundigen moeten verhogen. Dit is gebeurd conform de letter en de geest van het protocol dat ik met de federale minister van Volksgezondheid en onze collega's uit de andere gemeenschappen heb ondertekend.

Het onderwijs heeft zich ook akkoord verklaard om op soepele wijze voor de opleiding van meer dan 300 kandidaten in te staan die in het kader van het sectoraal akkoord van de federale overheid daartoe de mogelijkheid kregen. Het departement Onderwijs heeft ook materieel bijgedragen aan de federale sensibiliseringscampagne. Wij hebben er

Vanderpoorten

ons immers toe geëngageerd om op grote schaal en in grote hoeveelheden het federale promotiemateriaal, samen met een aanbevelingsbrief ondertekend door minister Aelvoet en mijzelf, te bezorgen aan alle scholen met een derde graad secundair onderwijs, aan alle scholen met een vierde graad beroepssecundair onderwijs, aan alle CLB's en aan alle hogescholen met een studiegebied gezondheidszorg. Dit materiaal is intussen verstuurd. Het verzendingswerk en de bijhorende postkosten waren niet gering. Ik heb intussen vernomen dat er zeer positief is op gereageerd en dat zeer veel vragen voor bijkomende informatie binnenlopen.

U stelt dat de studenten die momenteel zijn ingeschreven, veel moeilijkheden ondervinden in hun stage, onder meer door een verminderde onderwijsomkadering bij de begeleiding. Ik wil over de omvang van deze omkadering geen wellesnietesdiscussie op gang brengen, maar wens duidelijk te stellen dat de overheid bij de hogescholenhervorming de bestaande omkadering niet heeft vermindert. Wel moesten de hogescholen leren omgaan met de hen ter beschikking gestelde middelen. Hun autonomie is veel groter geworden. Het gaat niet echt op te beweren dat een sterk verhoogde begeleidingsomkadering reëel zou bijdragen tot het zich behaaglijker voelen van de studenten. Zoals ik reeds zei, is het probleem analoog met dat van de lerarenopleiding. Ook hier klagen de opleidingsinstituten over een gebrek aan omkadering voor de begeleiding. Als we hen evenwel vragen hoeveel ruimer deze omkadering moet zijn om de ontevreden tevreden te stellen, confronteren ze ons niet met echt redelijke aantallen. Bovendien is niet bewezen dat de opleiding er beter van wordt.

We moeten over deze zaken absoluut op een andere wijze redeneren en onderzoeken of er geen alternatieve vormen voor stage bestaan. Overigens kan niemand negeren dat de opleiding verpleegkunde binnen het secundair onderwijs de hoogste leerlingencoëfficiënt heeft en de hoogste studietoelagen genereert.

Voor de opleiding van de verpleegkundigen zal het gebrek aan verpleegkundigen ook wel gevolgen hebben voor de invulling van de stage. Dat probleem kunnen wij vanuit het onderwijs alleen niet oplossen. Misschien zouden we meer moeten toezien op de zinvolle invulling van de stage, want stagiairs mogen in geen geval permanent als vervang- of hulpkrachten ingeschakeld worden. Ook dat wijst erop dat we de opvatting van de stage in gezamenlijk overleg opnieuw moeten bekijken.

Een aantal maatregelen, die op dit ogenblik worden voorbereid, hebben weliswaar betrekking op alle secundaire studierichtingen, maar komen tevens tegemoet aan de specifieke desiderata van de verpleegkunde. In de eerste plaats verwijs ik naar de afspraken die gemaakt zijn in de CAO. Ik verwijs meer bepaald naar de vermindering van de werkdruk en de verhoging van het pedagogisch comfort. Zowel voor het onderwijzend als voor het ondersteunend personeel wordt de omkadering verruimd. De invulling wordt, rekening houdend met de uiteenlopende lokale noden, aan de onderwijsverstrekkers overgelaten. Vanaf 1 september 2001 worden nieuwe stagerichtlijnen van kracht. Uitgangspunt is dat stages essentieel zijn voor alle leerlingen van de derde en vierde graad secundair onderwijs. Daarom moeten vraag en aanbod met elkaar in evenwicht zijn.

Van de bedrijfswereld wordt het engagement verwacht voldoende stageplaatsen ter beschikking te stellen. Het is de taak van de onderwijsoverheid een voldoende flexibel stagekader aan te reiken met de garantie op een adequate begeleiding. De bestaande hoge lerarenomkadering en de bijkomende investeringen, die voor het secundair onderwijs zijn toegezegd, moeten daartoe volstaan. Voor leerlingen en ouders zal men ernaar streven dat de stages, als alternatieve vorm van praktijkondericht, geen of slechts een geringe meerkost inhouden.

Verder oordeelt u dat de studenten in de verpleegkunde hun opleiding gratis moeten kunnen volgen. De verwijzing naar het regime van de VDAB verduidelijkt dat het de bedoeling zou zijn in een tegemoetkoming te voorzien voor bijvoorbeeld de inschrijvings-, cursus- of verplaatsingskosten. Het lijkt geen twijfel dat een dergelijke maatregel een aantal kandidaten ertoe kan aanzetten voor die opleiding te kiezen, maar er moet dan wel klaarheid komen over de financiering van deze tegemoetkoming. In de gegeven omstandigheden lijkt het mij aangewezen dat de belanghebbende sector zelf hiervoor zou instaan. Onderwijs op zich kan deze last niet dragen.

De financiering van opleidingen in functie stellen van tekorten op de arbeidsmarkt is trouwens naar mijn oordeel niet gepast. Het secundair onderwijs heeft de taak om alle leerlingen een algemene en sociale vorming bij te brengen en hen voor te bereiden op vervolgonderwijs of op intrede in het beroepsleven. Het begeleiden naar een beroep of een sector kan slechts een onderdeel zijn van de bredere opdracht van het secundair onderwijs. Een differentiatie naar graad gaat niet volledig op, zoniet

Vanderpoorten

verdwijnt de coherentie van het voltijds secundair onderwijs. Ik leg hier de nadruk op, omdat de leerlingen van het beroepssecundair onderwijs die zich in de vierde graad inschrijven, langs deze weg ook het diploma secundair onderwijs kunnen behalen en de opleiding, geheel afgezien van haar duidelijk beroepsvoorbereidend karakter, ook met dat aspect rekening dient te houden.

Financiering koppelen aan arbeidsmarktgegevens zoals u suggereert, is daarenboven niet verenigbaar met de elementaire beginselen inzake vrijheid van onderwijs, gelijkheid en budgettaire discipline. De situatie op de arbeidsmarkt is immers zodanig aan schommelingen onderhevig dat we de financieringsmechanismen continu zouden moeten bijstellen. Dit is niet alleen beleidsmatig ongewenst, maar bovendien in de praktijk ondoenbaar.

Binnenkort zal het Vlaams parlement de behandeling aanvatten van een ontwerp van onderwijsdecreet XIII, het zogenaamde mozaïekdecreet. Dit ontwerp bevat een hoofdstuk 'Zorgvuldig Bestuur', met onder meer de problematiek van de kosteloosheid in het leerplichtonderwijs. Dit vertaalt zich voor het secundair onderwijs in een kosteloze toegang en in een stand stillverplichting of geen toename van het kostenpeil in vergelijking met het huidige. Een absolute kosteloosheid, waarbij de overheid de volledige kost zou dragen, is budgettair irrealistisch en aan willekeur onderworpen, omdat de precieze kost van een opleiding vaak moeilijk definieerbaar is. Voor bepaalde activiteiten en didactisch materiaal mag de school een billijke bijdrage aan de onderwijsgebruikers vragen.

Het is echter de bedoeling om – steeds onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring – bij de totstandkoming van het schoolbeleid over gefactureerde kosten, maximaal aandacht te schenken aan inspraak en communicatie. Belanghebbenden zullen vragen en klachten kunnen indienen bij een onafhankelijke commissie, de commissie Zorgvuldig Bestuur. Deze commissie zal een beslissingsbevoegdheid hebben.

Voor de hogescholen geldt een algemene regeling voor het inschrijvingsgeld, met de mogelijkheid van vermindering voor beursstudenten of bij-nabeursstudenten. Bovendien kunnen de VZW's Sociale Voorzieningen steeds tussenbeide komen voor bepaalde studenten die het financieel moeilijk hebben. Daarvoor zijn deze voorzieningen onder meer in het leven geroepen.

Binnen de grenzen van zijn mogelijkheden kan het onderwijs voor een aantal faciliterende maatregelen instaan. Die moeten nochtans een algemene draagwijdte hebben en zich niet toespitsen op een of meerdere particuliere opleidingen. Zoals ik eerder al stelde, zal de afnemer in dit geval zelf mee verantwoordelijkheid moeten dragen. Ik ben wel bereid het probleem op een breder vlak aan te kaarten, namelijk bij de federale minister van Volksgezondheid en bij de bevoegde gemeenschapsministers.

Over uw laatste opmerking in verband met de erkenning van diploma's, mobiliteit en financiering, hoed ik me voor beslissingen die voorlopen op de implementatie van Bologna. Wij zijn van plan Bologna snel te implementeren en er vanaf nu aan te werken. Ik wil in dit kader uw opmerkingen bekijken en er de nodige conclusies aan koppelen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord en het opvolgen van deze sector. We bevinden ons niet altijd op dezelfde golflengte, maar dit hoeft niet steeds het geval te zijn. De federale campagne zou de juiste actor zijn. Ik ga hiermee niet akkoord omdat juist de werkgelegenheid in Vlaanderen, Wallonië en Brussel zo verschillen. De linken met onderwijs verschillen ook grondig. Fundamenteel vind ik dit wel een goede campagne en ik vind het goed dat u hieraan meewerkt.

Indien er snel werk wordt gemaakt van het Bologna-akkoord, is het aangewezen om dit in een enkele beweging op te lossen. Misschien is het goed, gezien het tekort aan verpleegkundigen, om soepeler om te gaan met de gelijkgeschakeling van diploma's.

U zegt contact te zullen opnemen met uw federale collega. U zult bij de andere Vlaamse collega's immers nooit veel geld krijgen. Vroeger kregen een aantal ziekenhuizen een verhoogde ligdagprijs als zij stagiairs namen. Er werd gerekend met een rendementsverlies omdat zij stagiairs begeleidden. Deze optie moet misschien opnieuw in overweging worden genomen, alsook in welke mate voorzieningen die federaal worden gefinancierd, een aanpassing zouden krijgen. Vanuit die aanpassing zou dan specifiek een stagebegeleiding worden opgezet, niet alleen bekeken vanuit de ziekenhuiswereld maar ook vanuit didactisch oogpunt. Er is namelijk een groot verschil tussen een stage bekeken vanuit een school en die vanuit een voorziening of bedrijf. Dit model kan dan eventueel later worden

Van Cleuvenbergen

geïmplementeerd in de Vlaamse voorzieningen, waar ook stages worden georganiseerd.

Als u spreekt over meerkost of kosteloosheid, gaat het telkens over het secundair onderwijs en niet over het hoger onderwijs, waar nochtans de kosten merkkelijk hoger liggen. Als u zegt de kosteloosheid aan het arbeidsmarktgegeven te zullen koppelen is dit inderdaad delicaat, maar het Nederlands model houdt nochtans kandidaten over die deze richting uitgaan.

U wilt het niet over de richtingen verzorging hebben, als het om het gratis maken van het onderwijs gaat. Sommige richtingen in het beroepssecundair onderwijs zijn inderdaad duurder, zoals de richting haartooi waar vaak kansarmen terechtkomen. Daar stelt men dikwijls vast dat leerlingen zich vastrijden omwille van materiële omstandigheden en daarom ook afhaken. Ik verwijs naar de opleiding verpleegkunde, die een meerkost betekent. Ik weet dat u inspanningen hebt gedaan, onder meer door de hogere studiebeurs. Ik blijf dit dossier opvolgen en kondig een motie aan.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Van Cleuvenbergen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het voorstel van minister Flahaut om leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs stage te laten lopen bij het Belgische leger

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het voorstel van minister Flahaut om leerlingen van het tech-

nisch en beroepsonderwijs stage te laten lopen bij het Belgische leger

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heren Huybrechts en Van Baelen tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het voorstel van minister Flahaut om leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs stage te laten lopen bij het Belgische leger.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, volgens de Franstalige minister van Landsverdediging Flahaut moeten leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs de mogelijkheid krijgen om op militaire basissen stage te lopen. Ook de schooldirecties zijn er blijkbaar voorstander van om leerlingen in het leger praktijkervaring te laten opdoen.

Het leger beschikt inderdaad over een zeer groot arsenaal rollend materiaal, in zoverre het zware materiaal dat arbeid- en onderhoudsintensief is nog niet naar Wallonië werd overgeheveld. Het leger beschikt inderdaad over hoogtechnologische computersystemen. Het lijkt logisch dat jongeren niet alleen in de privé-sector maar ook in het leger stage kunnen lopen, zeker als men rekening houdt met het feit dat er een tekort is aan stageplaatsen in de privé-sector.

Minister Flahaut gaf in dit kader de Antwerpse provinciecommandant, kolonel Jacobs, de opdracht de mogelijkheid tot stage lopen in het leger te onderzoeken.

Kan de minister mij zeggen of zij door minister Flahaut hieromtrent is gecontacteerd en hoe zij hiertegenover staat ? Zijn er in Vlaanderen reeds leerlingen uit het technisch of het beroepsonderwijs die stage lopen op een militaire basis ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : De aanleiding voor mijn vraag is niet zozeer het artikel, dan wel het debat dat we ongeveer een jaar geleden in deze commissie hebben gevoerd naar aanleiding van de schoolbezoeken aan het leger en aan legerbasissen.

We mogen echter niet naïef zijn. In hetzelfde artikel lezen we immers dat er op dit ogenblik reeds

Van Baelen

een samenwerking is tussen een hotelschool en de mess van een of ander daar gelegen legerbasis.

In Limburg zijn er heel wat legerbasissen. Misschien zal er zelfs nog een bijkomen of toch die functie toegewezen krijgen.

Mijn vraag moet eigenlijk ook gezien worden in het licht van het mozaïekdecreet, van het debat inzake sponsoring en, als een afgeleide daarvan, van de zin en onzin van stages en de dualiteit van visies, meningen en standpunten vanuit politieke en andere hoeken, alsook van de zelfs formele adviezen die dienaangaande werden geformuleerd. Het maakt mij daarbij niet zo veel uit of het nu om het leger gaat, dan wel om het bedrijfsleven in het algemeen waar u naar verwezen hebt in uw antwoord op de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen.

Hoe plaatst u een en ander in het hele verhaal van die stages, ook bij het leger, en in het hele debat dat daaromtrent onrechtstreeks vanuit het mozaïekdecreet op gang is gebracht ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, het regeerakkoord en de onderwijsbeleidsnota 2000-2004 leggen sterk de nadruk op de herwaardering van het technisch en beroepssecundair onderwijs. Optimalisering van leerlingenstages is één van de actiepunten om dit beleid concreet gestalte te geven. Het voorzien in een stage, in blokvorm of alternerend, wordt opportuun geacht voor alle leerlingen van inzonderheid de derde graad van het technisch en beroepssecundair onderwijs, welke studierichting zij ook volgen.

Het is de bedoeling om per 1 september 2001 nieuwe stagerichtlijnen voor scholen en schoolbesturen uit te vaardigen, waarbij de verplichting van de stage het meest opvallend is. Mijn diensten bereiden momenteel ter zake een ontwerp van omzendbrief voor dat zal geïnspireerd zijn op een advies van de VLOR. Zoals u weet, heeft de VLOR nogal wat werk besteed aan de stageproblematiek in het algemeen en daar een lijvig rapport over gepubliceerd en zelfs een studiedag georganiseerd. Anderzijds zal binnen afzienbare tijd een nieuwe regelgeving op de organisatie van het schooljaar worden uitgevaardigd die het mogelijk maakt om vanaf volgend schooljaar leerlingenstages op flexibelere tijdstippen te organiseren.

Het veralgemenen van leerlingenstages vereist uiteraard een voldoende aanbod van stageplaatsen. De beroepsprofielen die binnen de SERV worden opgesteld, de convenants die tussen onderwijs en bedrijfssectoren worden gesloten en de stagedatabanken van sociaal-economische organisaties zijn slechts enkele van de initiatieven die kunnen worden uitgebreid en verdiept om verzekerd te zijn van het engagement van de werkgevers op het vlak van beschikbare stageplaatsen.

Zowel in het verleden als in de toekomst is de keuze van stageplaatsen steeds een exclusieve bevoegdheid geweest van de onderwijsverstrekkers. Het zijn de scholen die, binnen hun pedagogische autonomie, stages inroosteren en – in functie van opleidingsbehoeften en praktische modaliteiten zoals vervoersmogelijkheden – stageplaatsen aanduiden en met de leerlingen bespreken. Het onderwijsdepartement heeft zich hiermee nooit op enigerlei wijze ingelaten, ook niet indien de stages plaatsvinden in bedrijven of instellingen met een officieel of semi-officieel karakter. Bijgevolg beschikt het departement niet over statistisch materiaal met betrekking tot stageplaatsen.

Dit uitgangspunt geldt ipso facto ook voor leerlingenstages bij de krijgsmacht. Het komt de individuele scholen toe om, na een eventuele informatiecampagne van militaire zijde, hun conclusies te trekken en te oordelen of stages in bepaalde legeronderdelen en -basissen een meerwaarde voor de opleiding in het secundair onderwijs kunnen bieden.

De federale minister van Landsverdediging heeft mij in dit dossier niet gecontacteerd. Op zich bestond daar trouwens geen enkele reden toe.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mevrouw de minister, uit uw antwoord onthoud ik het belang van de autonomie van de scholen inzake stageplaatsen.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, zijn er naast die hotelschool die stages zou organiseren op een militaire basis, nog andere scholen die daar gebruik van maken ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Daar heb ik geen weet van. We zouden dienaangaande een

Vanderpoorten

steekproef kunnen organiseren. Maar als we daarmee beginnen, dan komt er geen eind aan.

Officieel worden we daar niet van op de hoogte gesteld. De enige informatie waarover ik beschik, werd mij onrechtstreeks gemeld. Die is dus niet echt relevant.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pieter Huybrechts tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de integratie van autistische kinderen in het reguliere onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Huybrechts tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de integratie van autistische kinderen in het reguliere onderwijs.

De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, momenteel komen autistische kinderen met een licht mentale handicap of leerstoornissen terecht in het buitengewoon onderwijs. Veelal belanden deze kinderen in een type onderwijs dat niet aan hun specifieke noden is aangepast.

Professor Roeyers van de vakgroep psychologie aan de RUG is voorstander van de integratie van autistische kinderen in het 'gewone' onderwijs. Voordeel van integratie zou zijn dat de sociale ontwikkeling van autistische kinderen hierdoor gestimuleerd wordt. De integratie in het 'gewoon' onderwijs zou wel onder begeleiding moeten gebeuren. Ervaringen in het buitenland hieromtrent tonen immers aan dat integratie niet altijd probleemloos verloopt. Autistische kinderen zouden gemakkelijker het slachtoffer zijn van agressie en pesterijen omdat andere kinderen hen niet begrijpen. En omgekeerd begrijpt het autistisch kind de andere kinderen niet. Daarom is degelijke voorbereiding en logistieke en pedagogische begeleiding noodzakelijk.

Mevrouw de minister, hebt u reeds in maatregelen voorzien om de integratie van autistische kinderen in het reguliere onderwijs mogelijk te maken ?

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mevrouw de minister, ik wens me bij deze vraag aan te sluiten.

In de voorbije jaren is duidelijk gebleken dat de groep van kinderen, geconfronteerd met autisme of kenmerken ervan, steeds toeneemt. Ik hoop u waarschijnlijk niet uit te leggen dat daarmee zware problemen gepaard gaan. Deze kinderen hebben er daarom alle belang bij dat wij een ruimere aandacht aan hen gaan besteden.

Het is ook belangrijk dat een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende groepen. Ik denk daarbij aan de hoogbegaafde autisten, de handbegaafde autisten en aan de kinderen met een lichte mentale handicap. Deze laatste vormen de grootste groep. Met het goedkope excuus van die 'lichte' handicap komen zij telkens terecht in het bijzonder onderwijs, meer bepaald in type 2, waar het autisme dan niet wordt aangepakt. Aansluitend bij de vraag van de heer Huybrechts had ik graag van u vernomen of in specifieke maatregelen wordt voorzien om het aanbod binnen het bijzonder onderwijs uit te breiden, in die zin dat de eigenlijke problematiek werkelijk wordt aangepakt.

In de jaren negentig zouden er twee experimenten zijn geweest rond het autisme. Het ene liep in het buitengewoon onderwijs, het andere had betrekking op een geïntegreerde aanpak in de internaten. Op het ogenblik van de invoering van het decreet basisonderwijs zouden die experimenten nog niet afgerond zijn. Is dit ondertussen wel het geval ? Zo ja, wat zijn de resultaten ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De visie van professor Roeyers en de plannen van de stad Gent zijn mij niet onbekend. Ik betwist zeer zeker niet de nood aan en de keuze van ouders voor gespecialiseerde opvang. Ik wil trouwens opmerken dat de ouders van autistische kinderen een bijzonder mondige en goed georganiseerde groep vormen. Van andere groepen van ouders van kinderen die in het buitengewoon onderwijs terechtkomen, kan dit beslist niet worden gezegd. Dit is trouwens een van de redenen waarom de pers de laatste maanden en jaren een steeds grotere aandacht aan dit thema besteedt.

Ik blijf ervan uitgaan dat men er altijd moet naar streven om zoveel mogelijk kinderen met een matige handicap op te vangen in het gewoon onderwijs.

Vanderpoorten

Dit betekent natuurlijk ook dat de scholen voor gewoon onderwijs in staat gesteld moeten worden om een adequaat aanbod uit te werken.

Het heeft natuurlijk ook te maken met gelijke kansen. De discussie van gisteren naar aanleiding van de studiedag in Leuven ging ook over het feit hoeveel het zou 'opbrengen' indien men kinderen buiten het buitengewoon onderwijs houdt en over het implementeren van de aldus bespaarde middelen in het gewoon onderwijs.

De groep van autistische kinderen is inderdaad een bijzonder heterogene groep. Veelal gaat het om kinderen die op hetzelfde intellectuele niveau als de andere kinderen in het gewoon onderwijs kunnen fungeren. Maar steeds vaker blijkt het te gaan om meervoudig gehandicapte kinderen, en dat brengt ons tot een totaal andere problematiek dan die van de enkelvoudige autisten. Het onderwijs aan autistische kinderen is dus zeer verscheiden en verre van eenvoudig. Bij mijn bezoek aan de scholen voor buitengewoon onderwijs heb ik zelf kunnen vaststellen dat autisme niet onder één type van buitengewoon onderwijs – noch een bestaand noch een nieuw – te vatten is.

Ik denk dat er in de Vlaamse onderwijswereld heel veel goede wil bestaat om dit aan te pakken. Dit blijkt ook uit het feit dat men in het verleden een aantal opdrachten heeft gegeven tot onderzoek en zal ook moeten blijken uit het onderzoek naar de typologie van het buitengewoon basisonderwijs waarvan de resultaten binnenkort bekendgemaakt zullen worden. Dit onderzoek is er mede gekomen in antwoord op de vraag van sommige ouders om tot een apart type te komen voor autistische kinderen.

Er zijn een aantal scholen en ouder- en andere verenigingen die zich heel specifiek met dit probleem bezighouden. Ik verwijs in het bijzonder naar de scholen die op eigen initiatief zogenaamde autiklassen hebben ingericht, en die daar zelf rond het probleem werken. Dit vormt voor ons bijzonder belangrijk materiaal om rekening mee te houden wanneer we de teksten over het buitengewoon onderwijs en alles wat daarmee samenhangt definitief gaan uitschrijven.

Sommige scholen voor gewoon onderwijs proberen eveneens autistische kinderen op te vangen. Die scholen kunnen binnen het huidige reglementaire kader reeds een aantal zaken doen. Zo beschikken de meeste scholen binnen hun lestijdenpakket over

de mogelijkheid een taakleraar aan te stellen, al dan niet voor enkele uren. Deze taakleraar kan een werking ontplooiën die onder andere gericht is op kinderen met autisme. Zowel de taakleraar als de klastitularissen kunnen nascholing volgen. Scholen krijgen hiervoor zoals u weet financiële middelen. De keuze van de nascholing die gevolgd wordt, behoort tot de autonomie van de school. In Vlaanderen zijn er verschillende initiatieven die vorming aanbieden. Er bestaat terzake trouwens nogal wat expertise.

Scholen voor gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs kunnen ook samenwerkingsovereenkomsten afsluiten. Hierbij kunnen er uren worden overgedragen naar of worden uitbesteed aan het buitengewoon onderwijs. De school voor gewoon onderwijs kan op die manier bepaalde expertise die ze zelf niet heeft, binnenhalen. In het kader van het GON kan er ondersteuning georganiseerd worden voor kinderen met problemen die een verblijf in het buitengewoon onderwijs noodzakelijk maken.

Bij een aantal vroegere interpellaties en schriftelijke vragen deelde ik reeds mee dat er binnen de administratie een werkgroep werkt aan nieuwe reglementering voor het GON. De bestaande praktijk en haar knelpunten en het gedachtegoed van het inclusief onderwijs zijn hierbij twee belangrijke leidraden. Het is nu nog iets te vroeg om vooruit te lopen op de conclusies en de voorstellen van deze werkgroep. Uiteraard is het de bedoeling dat de nieuwe regelgeving, nog meer dan nu reeds het geval is, scholen voor gewoon onderwijs in staat stelt om om te gaan met kinderen met allerlei handicaps, waaronder zeker autisme moet worden begrepen.

Ik weet niet over welke experimenten in verband met autisme u het hebt, maar ik weet dat verschillende scholen ervaring proberen op te doen in het werken met autistische kinderen. Of men dit experimenteren mag noemen, weet ik niet. Er is ook een kenniscentrum in de buurt van Antwerpen waar men ouders en leerkrachten vormt en traint in het omgaan met autistische kinderen. Er zijn aan de verschillende universiteiten ook een aantal professoren zeer specifiek bezig met het verder uitwerken van noodwendigheden en systemen waarbij autistische kinderen zich goed voelen. Autistische kinderen hebben namelijk vooral nood aan systemen.

Ik ben er alleszins van overtuigd, zonder vooruit te lopen op de komende teksten, dat het probleem van het autisme uitgebreid aandacht zal krijgen in

Vanderpoorten

de visietekst over buitengewoon onderwijs, inclusief onderwijs en GON.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Ik dank de minister voor het antwoord, en ik ben verheugd te vernemen dat er daadwerkelijk werk wordt gemaakt van de integratie van autistische kinderen in het 'gewone' onderwijs.

De voorzitter : Mevrouw Claes heeft het woord.

Mevrouw Hilde Claes : Mevrouw de minister, wat die experimenten betreft, heb ik mijn informatie uit een interpellatie van de heer Vandenbroeke aan toenmalig minister Van den Bossche. Daarin wordt verwezen naar bepaalde experimenten die toen liepen, zowel in het gewone als het buitengewone onderwijs. Op dat ogenblik waren die experimenten nog niet beëindigd. Ik weet niet of de mogelijkheid bestaat om toch nog na te gaan of er bepaalde resultaten waren, op basis waarvan we misschien verder kunnen werken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de hervormingen van het buitengewoon onderwijs en meer bepaald de herziening van de GON-reglementering

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Janssens tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de hervormingen van het buitengewoon onderwijs en meer bepaald de herziening van de GON-reglementering.

Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mijnheer de voorzitter, ik had gehoopt me nog inhoudelijk te kunnen aansluiten bij de vorige vraag, maar misschien kan ik een en ander nog kwijt in de vraag die ik voorbereid heb. Mevrouw de minister, voor het paasreces kondigde u aan dat u weldra de visieteksten zou voorstellen omtrent het buitengewoon

onderwijs. Naar ik veronderstel zal daarin ook ruime aandacht geschonken worden aan het GON, het geïntegreerd onderwijs. In antwoorden op eerder gestelde vragen gaf u reeds te kennen dat de GON-regels zoals ze tot op heden bestaan, nood hebben aan bijstellingen. Dat zal waarschijnlijk ook wel blijken uit de grondige evaluatie waar u samen met de administratie aan werkte.

Dat het GON in de voorbije twee decennia bewezen heeft dat samenwerking ten behoeve van leerlingen met een handicap tot resultaten leidt, is, denk ik, genoegzaam bekend. Het Vlaams Verbond van het Katholiek Buitengewoon Onderwijs heeft in juni 2000 een aangepast vademecum geschreven over het GON. Daarin krijg je een interessant overzicht, en een inzicht van de werking tot op heden. Het laat alle betrokkenen ook toe vast te stellen dat het GON niet alleen als levensprincipe of opvoedingsideaal behoorlijke slaagkansen biedt aan enkele duizenden leerlingen tot nog toe. Ik denk dat we mogen zeggen dat dat een zeer mooi resultaat is.

Het is dan ook begrijpelijk dat de GON-coördinatoren uit de verschillende netten zich wat verongelijkt voelen omdat ze door u niet of niet voldoende gehoord werden bij de opstelling van de visietekst waarvan ik in mijn vraag gewag maak. Ik neem aan dat u heel wat mensen gehoord hebt en ik begrijp ook dat het niet mogelijk is om iedereen in dezelfde mate te betrekken bij de voorbereiding van het beleid. Volgens mij kunt u echter moeilijk voorbijlopen aan mensen die in deze toch wel zeer specifieke sector jarenlang actief betrokken zijn geweest bij de bijzondere pedagogische zorg op maat van leerlingen met een handicap, temeer omdat de netcoördinatoren zelf een gezamenlijke tekst opgesteld hadden vanuit hun uitgebreide ervaring. In die tekst stonden een aantal positieve aanbevelingen en suggesties naast kritische, realistische aanwijzingen, die alle zouden kunnen bijdragen tot een beter vervolg van een vernieuwde GON-reglementering in het onderwijs van de 21ste eeuw. Ik kan dan ook begrip opbrengen voor de onvrede die de drie netcoördinatoren hebben geformuleerd, en wil de minister de volgende vragen voorleggen.

Mevrouw de minister, in hoeverre heeft de herziening van de GON-reglementering een plaats in de aangekondigde tekst rond de hervormingen van het buitengewoon onderwijs ? Hebt u kennis van de tekst die vorig jaar werd opgesteld door de GON-coördinatoren, en hebt u bij de herziening van de reglementering van het GON rekening gehouden met de opmerkingen en ideeën die in deze

Janssens-Vanoppen

teksten naar voren werden gebracht ? Hebt u de netcoördinatoren ondertussen al gehoord ? Zult u deze toch niet onbelangrijke actoren in het veld verder betrekken bij de besprekingen die nog gevoerd zullen worden rond het GON en hen bij uw hervormingsplannen betrekken ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mevrouw Janssens, ik zou u eerst een vraagje willen stellen. U stelt dat de coördinatoren niet werden betrokken bij het opstellen van de visietekst. Naar welke visietekst verwijst u ? Er werden immers reeds meerdere teksten aangekondigd, maar die over het buitengewoon onderwijs bestaat nog niet.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Dat klopt, maar uit uw toelichtingen van vlak voor het paasreces, heb ik opgemaakt dat u druk aan het werken was aan de tekst. Ik meende dat u ondertussen ruimschoots de tijd hebt gekregen om ook met de coördinatoren te praten.

Minister Marleen Vanderpoorten : U was daarjuist niet aanwezig toen ik opmerkte dat een aantal geplande visieteksten zijn blijven liggen omwille van de onderhandelingen met de sector. In verband met het buitengewoon onderwijs heb ik wel reeds een heleboel schoolbezoeken afgelegd. Tijdens zo goed als elk bezoek werd ook het probleem van het GON besproken. Dat was zeker het geval in scholen met onderwijstype 6 of 7.

Het klopt dat ik de laatste maanden niet zelf heb gesproken met de GON-coördinatoren, maar ze hebben wel contact gehad met mijn medewerker. In de loop van de komende weken en maanden zal ook ik zeker contact opnemen met hen. Ik merk dit even op om misverstanden te vermijden. Als ik het goed begrijp, verwijst u in uw vraag niet enkel naar de visietekst, maar ook naar een tekst van de afdeling Buitengewoon Onderwijs van het VSKO ?

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Dat klopt. Het betreft een vademecum waarin een duidelijk overzicht wordt geschetst van het ontstaan en de evolutie van het GON. In de publicatie staan ook een aantal cijfergegevens. Het is een heel interessant document.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ook met die mensen heb ik over enkele weken een afspraak om het probleem te bespreken.

In het licht van de gelijke kansen voor buitengewoon onderwijs, geïntegreerd onderwijs en inclusief onderwijs, wordt heel veel aandacht besteed aan het bijsturen van de problemen van het GON en van de GON-coördinatoren. Tijdens de vorige legislatuur werden reeds een aantal heel interessante wetenschappelijke onderzoeken opgezet, onder meer over de verwijzingspraktijk van de toenmalige PMS-centra bij de overgang van het gewoon naar het buitengewoon basisonderwijs en over de knelpunten van de bestaande typologie van het buitengewoon onderwijs. Het laatste onderzoek werd aangevat in het licht van een internationale discussie over het categoriaal versus het niet-categoriaal onderwijs voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. De indeling in types wordt regelmatig als problematisch ervaren bij kinderen met meervoudige handicaps. De resultaten van beide onderzoeken zullen in de loop van de komende maanden ter beschikking worden gesteld. Die zullen ons zeker van dienst zijn bij het verder uitstippelen van het beleid.

Op basis van contacten met mensen uit de praktijk, waarbij de problemen van het GON dikwijls aan bod komen, en van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek, lijkt het me aangewezen een balans op te maken van alle aspecten van het onderwijs aan kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Ik heb reeds vermeld dat het de bedoeling is om een beleidsbrief of visietekst af te ronden voor het zomerreces.

Dat de evaluatie van het GON deel zal uitmaken van de analyse, is duidelijk. In deze commissie werd al dikwijls benadrukt dat een link moeten worden gelegd tussen het gelijke kansenbeleid, het inclusief onderwijs en het geïntegreerd onderwijs. Het buitengewoon onderwijs is een grotere stap om te zetten. Er is dus zeker nood aan meer samenwerking, aan linken en overstapmogelijkheden.

De tekst van de GON-coördinatoren werd overgemaakt aan mijn medewerker en vormt een van de elementen bij het herschrijven van de reglementering en bij het schrijven van de visietekst. Na de gesprekken met mensen uit het werkveld, zullen ook alle ideeën aan deze commissie worden voorgesteld vóór definitieve stappen worden gezet.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mevrouw de minister, bedankt voor uw toelichting. Ik begrijp uit uw antwoord dat de onvrede die tot vandaag leefde onder de netcoördinatoren onterecht is, want dat u alsnog de intentie hebt om hen te ontmoeten en te horen. Dat is een heel goede zaak.

Janssens-Vanoppen

U stelt dat u de visietekst wilt afwerken voor de zomervakantie. Ik maak de suggestie om ook de koepels van ouderverenigingen te horen, want die zijn heel intens betrokken bij GON-leerlingen. Vaak zijn het de ouders die het best ervaren wat de knelpunten en moeilijkheden zijn. Het zijn goede woordvoerders die kunnen vertellen vanuit de praktijk en de eigen ervaringen. Ze kunnen zeker een aantal tips geven, want soms zijn kleine aanpassingen en verschuivingen beter aangewezen dan grote ingrepen. Die aanpassingen kunnen veel ongemak vermijden en heel wat comfort bieden aan zowel de leerling die wordt geïntegreerd, als aan de ouders die het hele proces mee moeten sturen, volgen en buitenschools begeleiden.

U verwijst naar internationale evoluties en naar de discussie over categoriaal versus non-categoriaal onderwijs. Vanuit de Europese federatie voor ouderverenigingen van ouders met dove kinderen, wijs ik erop dat een bepaalde categoriale aanpak toch interessant blijft. In Italië werden alle scholen voor buitengewoon onderwijs zomaar overhoop gegooid waardoor de leerlingen werden verplicht om te integreren. Dat liet heel veel te wensen over en vele kinderen bleven gewoon in de kou staan. Ik hoop dan ook dat u bepaalde evoluties vanuit een kritisch oogpunt zult benaderen.

Ik wil nog iets kwijt over de inbreng van de ouders. Ouders van diverse groepen van leerlingen uit het buitengewoon onderwijs zijn behoorlijk mondig. U verwees reeds naar ouders van kinderen met autisme. Ik kan getuigen dat ook ouders van kinderen met andere handicaps evenveel te vertellen hebben. Wel is het zo dat de ouders van kinderen met autisme zich heel goed hebben georganiseerd. Dat was nodig omdat de handicap zo ingrijpend is voor het functioneren van het hele gezin. De ouders ondervinden de moeilijkheden aan den lijve. Dat verklaart hun opstandigheid en hun gedrevenheid om wijzigingen te bewerkstelligen. Ik herhaal dat ook ouders van kinderen met een andere handicap heel wat te vertellen hebben. Ik vraag u daarom nogmaals om alstublieft ook contact op te nemen met de koepelorganisaties vóór u de laatste hand zet aan uw visietekst.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijk tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het vrij kiezen van de halve dag waarop geen les wordt gegeven

Vraag om uitleg van de heer Patrick Hostekint tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de nieuwe reglementering voor de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer Van Dijk tot mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over het vrij kiezen van de halve dag waarop geen les wordt gegeven en van de heer Hostekint tot minister Vanderpoorten, over de nieuwe reglementering voor de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs.

De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, via een besluit van de Vlaamse regering wordt aan scholen de mogelijkheid geboden om hun vrije halve dag zelf te kiezen. Ik heb geluisterd naar de argumenten achter de beslissing, en die lijken me voor een deel redelijk plausibel. Toch vraag ik me af of we niet het risico lopen dat een aantal jongere kinderen verstoken blijft van voorzieningen die sterk zijn uitgebouwd en worden aangeboden tijdens de weekends en op woensdagnamiddag. Denk maar aan sportclubs, bibliotheken en allerlei initiatieven van jeugddiensten, alsook aan muziek- en kunstacademies. De kans bestaat dat de leerlingen daarvan verstoken blijven. Vandaar mijn vragen. Is daar rekening mee gehouden ? Werd het ene boven het andere geacht ? Welke maatregelen zullen er worden uitgewerkt om aan alle leerlingen hetzelfde aanbod te blijven garanderen ? Bestaat niet het risico dat internaten op een andere dag hun halve vrije dag zullen kiezen, met name op maandagmorgen of vrijdagnamiddag ? Hoe zit het met gezinnen die kinderen hebben met verschillende vrije halve dagen ? Dat kan problemen geven voor de opvang.

De voorzitter : De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Mevrouw de minister, mijnheer de voorzitter, de heer Van Dijk heeft de problematiek al geschetst. Ik wil even terugkeren in het verleden. Ik ben een kind van de jaren vijftig. In die jaren hadden we vrijaf op donderdagna-

Hostekint

middag. Dat is later veranderd naar de woensdagmiddag. Er was toen ook nog les op zaterdagvoormiddag. De reden voor de verschuiving van donderdag naar woensdag was dat het lesschema zo beter werd verdeeld. De woensdagmiddag was een breekpunt, waarop de leerlingen konden uitrusten.

Nu geeft u de scholen de vrijheid in het kader van de autonomie. Ze kunnen zelf bepalen wanneer ze de halve vrije dag toekennen. Ik sluit me aan bij de vragen van de heer Van Dijck en geloof ook dat er problemen zullen rijzen. In de eerste plaats voor de ouders die vaak met twee buitenshuis werken. Dat kan problemen geven op vlak van opvang, zeker als de kinderen in het gezin een andere vrije halve dag hebben. Ik zie op de tweede plaats een probleem voor de sportclubs. De voetbaltrainingen voor kadetten en scholieren gebeuren op woensdagmiddag. De trainers bijvoorbeeld zijn vaak mensen uit het onderwijs. Er kunnen ook problemen rijzen op cultureel vlak met bibliotheken en muziekacademies. Ik denk dat nu, in tegenstelling tot vroeger, de maatschappelijke gevolgen groter zullen zijn. Ik vind dit een ingrijpende maatregel en heb dan ook enkele bijkomende vragen. Is de minister zich bewust van de maatschappelijke gevolgen van de wijzigingen aan het besluit van 17 april 1991? Heeft de minister het advies van de VLOR ingewonnen?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de Vlaamse regering heeft haar principiële goedkeuring verleend aan een ontwerp van besluit op de organisatie van het schooljaar in het secundair onderwijs. De inwerkingtreding is per 1 september 2001 gepland. Dit ontwerp moet nog ter advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

Het vervangt het huidige besluit van 17 april 1991 en heeft een aantal doelstellingen. De eerste is het versterken van de lokale autonomie van de onderwijsinrichters door het toekennen van ruime beslissingsbevoegdheden op het vlak van de lesspreiding op dag-, week- en jaarbasis binnen door de overheid uitgetekende klijntijnen. Dit impliceert dat een einde wordt gesteld aan de procedure van afwijkingaanvragen op de gebruikelijke lestijden, waardoor de administratieve taakbelasting van de schoolbesturen vermindert. Het tweede doel is het beperken van het aantal lesdagen dat aan leerlin-

genevaluatie mag worden besteed, teneinde tot een evenwichtige verhouding te komen tussen de effectieve leerplanafwerking enerzijds en de evaluatiemomenten anderzijds. De derde doelstelling is het creëren van flexibele stageperiodes, steeds in overeenstemming met de federale arbeidswet- en regelgeving. Dit past binnen een beleid gericht op de herwaardering van het technisch en beroepssecundair onderwijs waarin de optimalisering van leerlingstages een belangrijke rol speelt.

Behoudens deze items, is het ontwerp van besluit in hoofdzaak een handhaving van de huidige vigerende bepalingen rond de organisatie van het schooljaar, bijvoorbeeld op het gebied van de vakantie- en verlofregeling die ontegensprekelijk een maatschappelijke en sociaal-economische impact heeft.

Het ontwerp werd grondig voorbereid door mijn administratie en door de inspectie en voor wat het stagelukkig betreft is overleg gepleegd met het federale departement van Tewerkstelling en Arbeid. Er werden uitvoerige onderhandelingen gevoerd met de representatieve verenigingen van inrichtende machten en vakorganisaties. Het ontwerp werd niet ter advies aan de VLOR voorgelegd. Voor wat de tijdsordening van stages betreft, leunen de voorgestelde bepalingen echter aan bij het pleidooi van de VLOR om leerlingstages zo soepel mogelijk te kunnen organiseren.

Het ontwerp laat toe dat de schoolbesturen tijdens de schoolweek een vrije halve lesdag vastleggen. Na advies van het lokaal orgaan waarin de ouders zijn vertegenwoordigd en na onderhandeling met het personeel, zullen de schoolbesturen beslissen over het organisatiemodel dat finaal wordt toegepast, rekening houdend met diverse factoren zoals bijvoorbeeld het extern of intern karakter van de leerlingen, de beschikbare infrastructuur en de inroostering van de lessen. Er wordt van uitgegaan dat bij deze beslissingen in eerste instantie de onderwijsbelangen van de school in het algemeen en van de individuele leerlingen in het bijzonder primeren. De schoolbesturen zullen vervolgens naar eigen goeddunken en best vermogen rekening houden met andere elementen zoals vrijetijdsbesteding en opvang thuis. We mogen ook niet vergeten dat het om leerlingen uit het secundair onderwijs gaat. Ik zeg niet dat ze geen toezicht nodig hebben, maar het is toch anders dan in het basisonderwijs. Er mag tenslotte worden verondersteld dat de schoolorganisatie ook binnen de scholengemeenschap ter sprake zal komen.

Vanderpoorten

Ik wijs er verder op dat de oude en nieuwe regelgeving inzake de vrije halve lesdag inhoudelijk totaal niet verschillen. Er werd wel voor een andere tekstformulering en woordkeuze geopteerd. Het besluit van 17 april 1991 stelt in artikel 3, § 1, 'dat de woensdagnamiddag vrij is, tenzij de school deze vrije namiddag op een andere dag plaatst of anders beslist'. In een aantal scholen bijvoorbeeld is de vrijdagnamiddag nu al vrij. Artikel 3, § 1, van het ontwerp van besluit luidt dat 'de lessen gespreid worden over 9 halve lesdagen van maandag tot en met vrijdag'.

Gelet op de principes van deregulering en responsabilisering van scholen en schoolbesturen, ben ik ervan overtuigd dat de onderwijsinrichters voldoende gezond verstand aan de dag zullen leggen om tot algemeen aanvaardbare maatregelen te komen. De eerste signalen die konden worden opgevangen, tonen trouwens aan dat op vele plaatsen het gangbare zal worden behouden.

De voorzitter : De heer Hostekint heeft het woord.

De heer Patrick Hostekint : Mevrouw de minister, u hebt het gehad over de organisatie van de scholen. Dit ontwerp staat in functie van de scholen en misschien nog meer in functie van het onderwijzend personeel. Iedere hervorming moet mijns inziens oog hebben voor de belangen van de scholier. Ik vraag me af of daarmee voldoende rekening is gehouden.

U zegt dat het wordt beperkt tot het secundair onderwijs. Dat betekent wel dat het om leerlingen gaat vanaf twaalf jaar. We kunnen moeilijk stellen dat dat al volwassenen zijn. U weet evengoed als ik

dat vanaf die periode de moeilijke puberteitsjaren beginnen. Op woensdagnamiddag dolen er al heel wat jongeren in de straten. Daar komt in het algemeen niet veel goeds van. Ze houden zich bezig met zaken waar ze zich beter niet mee bezig kunnen houden. Een twaalfjarige heeft nog begeleiding. Dat gebeurt mijns inziens nog steeds het beste door de ouders.

Een ander aspect is de handel. De woensdagnamiddag is voor de ouders die thuis zijn, een gelegenheid om te gaan winkelen en voor de winkeliers een topdag. Ik heb daar niet over gesproken in mijn inleiding, maar ook daarmee moet rekening worden gehouden. Ik ben ervan overtuigd dat u dit grondig hebt voorbereid. Het zou echter kunnen dat u na verloop van tijd moet vaststellen dat het invoeren van deze nieuwe maatregel niet zo'n goede zaak was.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het is niet omdat we nu ergens van overtuigd zijn, dat dat niet kan veranderen in de komende jaren. We zullen de zaak goed opvolgen en erop toezien dat er geen excessen gebeuren.

De heer Patrick Hostekint : Hebt u het advies van VLOR ingewonnen ?

Minister Marleen Vanderpoorten : Neen, en dat hoeft ook niet. Er is overleg gepleegd met de vakbonden en de inrichtende machten.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 13.08 uur.*
